राज्य सेवा (मुख्य) परीक्षा-२०१७
दि. १८ सप्टेंबर २०१७

A ← संच क्रमांक

2017

B10

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक
BOOKLET NO. 405161

प्रश्नपुस्तिका

सामान्य अध्ययन III

वेळ : 2 (दोन) तास

एकूण प्रश्न : 150
एकूण गुण : 150

सूचना

(1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत 150 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. असा तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

(2) आपला परीक्षा-क्रमांक ह्या चौकोनांत **न विसरता बॉलपेनने** लिहावा.

परीक्षा-क्रमांक								
	↑ केंद्राची संकेताक्षरे							↑ शेवटचा अंक

(3) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे **न विसरता नमूद करावा.**

(4) (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

(ब) **आयोगाने ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.**

(5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण **एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नाकडे वळावे.** अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.

(6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही.

(7) **प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच "उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक तीन चुकीच्या उत्तरांसाठी एका प्रश्नाचे गुण वजा करण्यात येतील".**

ताकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षाकक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुद्धा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरूद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उघडू नये

SEAL

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

1. पुढीलपैकी अतिरिक्त लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये कोणती आहेत ?
   (a) उपलब्ध संसाधनापेक्षा जास्त लोकसंख्या असणे.
   (b) पोषण क्षमतेवर लोकसंख्येचा भार पडणे.
   (c) नैसर्गिक साधन संपत्ती लोकसंख्येच्या तुलनेत कमी असणे.
   (d) लोकसंख्या वाढीच्या तुलनेत आर्थिक विकास न होणे.

   वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने **बरोबर** आहे/आहेत ?
   (1) केवळ (b) बरोबर आहे (2) केवळ (c) बरोबर आहे
   (3) (a), (b) आणि (c) बरोबर आहेत (4) वरील सर्व बरोबर आहेत

   Which of the following are the characteristics of over population ?
   (a) To have over population than the available resources.
   (b) The burden of population falls on nutritional capacity.
   (c) Lack of natural resources in comparison of the population.
   (d) Lack of economic development in comparison of the population growth.

   Which of the statement(s) given above is/are **correct** ?
   (1) only (b) is correct (2) only (c) is correct
   (3) (a), (b) and (c) are correct (4) All above are correct

---

2. खालीलपैकी केंद्र शासनाने तरुणांना कौशल्यावर आधारित प्रशिक्षण देऊन त्यांना रोजगार निर्मितीसाठी जुलै 2015 मध्ये कोणते अभियान सुरु केले ?
   (a) मेक इन इंडिया अभियान
   (b) प्रधानमंत्री कौशल्य विकास आणि उद्योजगता अभियान
   (c) स्टार्ट अप इंडिया स्टँड अप इंडिया अभियान
   (d) डिजीटल इंडिया कार्यक्रम

   पर्यायी उत्तरे :
   (1) फक्त (a) (2) फक्त (c) (3) फक्त (b) (4) (b), (c) आणि (d)

   Which of the following programme was launched by Central Government in July 2015 for the youngsters to generate employment based on their skills training ?
   (a) Make in India Abhiyan.
   (b) Pradhanmantri Kaushalya Vikas and Udyojakata Abhiyan.
   (c) Start up India-stand up India Abhiyan.
   (d) Digital India programme.

   Answer Options :
   (1) only (a) (2) only (c) (3) only (b) (4) (b), (c) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

3. 11 जूलै 1987 रोजी जगाची लोकसंख्या ________ कोटी झाली, म्हणून 11 जूलै हा दिवस 'जागतिक लोकसंख्या दिन' म्हणून साजरा करतो.

(1) 300 (2) 400 (3) 500 (4) 1500

On 11th July 1987 the population of world was ________ crores, hence we celebrate 11th July as 'world population day'.

(1) 300 (2) 400 (3) 500 (4) 1500

---

4. ग्रामनिर्माण योजनेमध्ये बेकारी कमी करण्यासाठी कोणते उद्दिष्ट ठरविण्यात आले होते ?

(a) स्थानिक लोकांना रोजगार देणे.
(b) अतिरिक्त रोजगार कायम करणे.
(c) शेतमजुरांना सोयी सवलती देणे.
(d) यापैकी सर्व

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त (2) (c) फक्त (3) (c), (b) (4) (d) फक्त

Which objective has been deployed to reduce the unemployment problem in village development scheme ?

(a) To provide employment to people at local level
(b) To maintain employment opportunities in excess
(c) To provide facilities to the peasants
(d) All of the above

Answer options :

(1) (a) only (2) (c) only (3) (c), (b) (4) (d) only

---

5. खालीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(a) भारतामध्ये मोठ्या प्रमाणात बेरोजगारी ग्रामीण क्षेत्रात आहे.
(b) कृषी क्षेत्रातील छुपी बेरोजगारी बारामाही आहे.
(c) भारतामध्ये औद्योगिकीकरणामुळे अनेक लोकांना रोजगाररहित केले आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) विधाने योग्य आहेत. (2) (a), (b), (c) विधाने योग्य आहेत.
(3) (a) विधान योग्य आहे. (4) (b), (c) विधाने योग्य आहेत.

Which of the following statements is/are **correct** ?

(a) Bulk of unemployment in India is in rural areas.
(b) The disguised unemployment in agricultural sector is perennial.
(c) Industrialization has rendered several people jobless in India.

Answer Options :

(1) (a), (b) statements are correct (2) (a), (b), (c) statements are correct
(3) (a) statement is correct (4) (b), (c) statements are correct

---

6. खालीलपैकी कोणते पुनर्जिवित करता येणारे ऊर्जास्रोत पारंपारिक ऊर्जा स्रोतांच्या सहाय्यासाठी विकसित करणे गरजेचे आहे ?

(a) बायोगॅस (b) सौर ऊर्जा (c) घनकचरा (d) वारा

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (c), (d) (2) (a), (b), (c)

(3) (b), (c), (d) (4) वरीलपैकी सर्व

Which of the following renewable sources of energy are needed to be developed to contribute the traditional sources of energy ?

(a) Bio - gas (b) Solar energy (c) Solid wastes (d) Wind

Answer options :

(1) (a), (c), (d) (2) (a), (b), (c)

(3) (b), (c), (d) (4) All of the above

---

7. खालीलपैकी कोणते घटक आरोग्यावर प्रभाव टाकतात ?

(a) आनुवंशिकता (b) वय (c) लिंग (d) जीवनशैली

वरीलपैकी कोणते घटक/घटके **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) (a) फक्त (2) (b) फक्त (3) (a), (b) आणि (c) (4) वरील सर्व

Which of the following factors have impact on Health ?

(a) Heredity (b) Age (c) Sex (d) Lifestyle

Which of the factor(s) given above is/are **correct** ?

(1) (a) only (2) (b) only (3) (a), (b) and (c) (4) All above

---

8. ग्रामीण महिलांची बचत वाढ हे खालीलपैकी कोणत्या कार्यक्रमाचे/ची उद्दिष्ट्य आहे/आहेत ?

(a) राष्ट्रीय महिला कोश (b) महिला समृद्धी योजना

(c) इंदिरा महिला योजना (d) जवाहर रोजगार योजना

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) योग्य आहे (2) (b) योग्य आहे

(3) (c) योग्य आहे (4) (a), (b), (c) आणि (d) योग्य आहेत

Which of the following program/s aims at the promotion of savings among rural women ?

(a) Rashtriya Mahila Kosh (b) Mahila Samridhi Yojna

(c) Indira Mahila Yojna (d) Javahar Rozgar Yojna

Answer options :

(1) (a) is correct (2) (b) is correct

(3) (c) is correct (4) (a), (b), (c) and (d) are correct

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

9. मानव संसाधन व्यवस्थापनाला महत्व प्राप्त झाले कारण :

(a) मोठ्या प्रमाणावर उत्पादन.

(b) कामगारांची वाढती मागणी व रोजगाराची उपलब्धता.

(c) नवीन तांत्रिक व व्यावसायिक कुशल कामगारांची वाढती मागणी.

(d) कार्य विभागणीचे तत्व लागु करणे.

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) फक्त (d) (2) (a), (b) आणि (d) (3) (b), (c) आणि (d) (4) वरील सर्व

Human Resource Management has received importance due to :

(a) Production in large scale

(b) Increase in demand of workers and availability of Jobs.

(c) Increase in the demand of professionally skilled workers and new technicians

(d) to apply the principal of division of labours.

Which of the statement(s) given above is/are **correct** ?

(1) only (d) (2) (a), (b) and (d) (3) (b), (c) and (d) (4) All above

---

10. खालीलपैकी कोणती संस्था विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या वतीने उच्च शिक्षणाचे मूल्यांकन करते ?

(a) अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद

(b) उच्च शिक्षण संचालनालय

(c) राष्ट्रीय मूल्यांकन आणि प्रमाणन परिषद

(d) राष्ट्रीय उच्चतर शिक्षा अभियान

वरीलपैकी कोणता/कोणते पर्याय **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) फक्त (b) (2) फक्त (c)

(3) (b) आणि (c) (4) वरीलपैकी नाही

Which of the following agency does the evaluation of higher education on behalf of UGC ?

(a) All India Council for Technical Education (AICTE)

(b) Directorate of Higher Education (DHE)

(c) National Assessment and Accreditation Council (NAAC)

(d) Rashtriya Ucchatar Shiksha Abhiyan (RUSA)

Which of the option(s) given above is/are **correct** ?

(1) only (b) (2) only (c)

(3) (b) and (c) (4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

11. नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ एज्यूकेशन प्लॅनिंग अॅण्ड एडमिनिस्ट्रेशन (NIEPA) ची स्थापना कोणत्या उद्देश्याने/उद्देशांनी करण्यात आली ?

(a) सेवापूर्व व सेवा अंतर्गत प्रशिक्षण कार्यक्रम

(b) शैक्षणिक नियोजनाच्या विविध घटकांमधील संशोधनास प्रोत्साहन आणि समन्वय साधणे.

(c) शैक्षणिक नियोजनात गुंतलेल्या एजन्सीज, संस्था आणि कर्मचाऱ्यांना शैक्षणिक आणि व्यावसायिक मार्गदर्शन

(d) भारतातील प्रत्येक उच्च शैक्षणिक संस्थांना स्वायत्तता प्रदान करणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (d) (2) (a), (b), (c) आणि (d)

(3) (a), (b) आणि (c) (4) (b), (c) आणि (d)

The National Institute of Education Planning and Administration (NIEPA) was established with which of the following aim/s ?

(a) Pre-service and in-service training programmes

(b) Promote and coordinate research in various aspects of educational planning

(c) Academic and professional guidance to agencies, institutions and personnel engaged in educational planning

(d) Providing autonomy to each and every higher educational institution in India

Answer options :

(1) (a), (b) and (d) (2) (a), (b), (c) and (d)

(3) (a), (b) and (c) (4) (b), (c) and (d)

---

12. खालीलपैकी महाराष्ट्र शासनाने रस्ते अपघात विमा योजना कोणाच्या नावाने सुरु केली आहे ?

(1) स्व. गोपीनाथ मुंढे रस्ते अपघात विमा

(2) स्व. बाळासाहेब ठाकरे रस्ते अपघात विमा

(3) स्व. प्रमोद महाजन रस्ते अपघात विमा

(4) स्व. राजीव गांधी रस्ते अपघात विमा

The road accident insurance policy started by Maharashtra government is named after whom of the following ?

(1) Late Gopinath Mundhe Road Accident Policy.

(2) Late Balasaheb Thakare Road Accident Policy.

(3) Late Pramod Mahajan Road Accident Policy.

(4) Late Rajiv Gandhi Road Accident Policy.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

13. एकात्मिक बालविकास योजनेअंतर्गत खालीलपैकी कोणत्या योजना येतात ?

(a) पूरक आहार (b) लसीकरण

(c) आरोग्य तपासणी (d) शाळापूर्व अनौपचारिक शिक्षण

वरीलपैकी कोणता पर्याय **चुकीचा** आहे/आहेत ?

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b)

(3) (a), (b), (c) आणि (d) (4) वरीलपैकी नाही

Which of the following schemes are come under Integrated Child Development Schemes ?

(a) Complementary food (b) Vaccination

(c) Health checkup (d) Pre school informal education

Which of the option(s) given above is/are **incorrect** ?

(1) only (a) (2) only (b)

(3) (a), (b), (c) and (d) (4) None of the above

---

14. खालीलपैकी कोणती भारतीय शालेय शिक्षणास सहाय्य करणारी शिखर संस्था आहे ?

(1) केंद्रीय माध्यमिक शिक्षण बोर्ड

(2) राष्ट्रीय शिक्षण संशोधन व प्रशिक्षण परिषद

(3) केंद्रीय शैक्षणिक तंत्रज्ञान संस्था

(4) आखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद

Which of the following is the peak institute to provide assistance for the Indian school education ?

(1) Central Board of Secondary Education - CBSE

(2) National Council for Education Research and Training - NCERT

(3) Central Institute of Education Technology - CIET

(4) All India Council for Technical Education - AICTE

---

15. जागतिक मानव विकासात देशाची क्रमवारी ठरवितांना खालीलपैकी कोणत्या घटकाचा आधार घेतला जातो ?

(a) दरडोई उत्पन्न (b) शिक्षण

(c) रोजगार संधी (d) आरोग्य सुविधा

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) (2) (b), (c)

(3) (a), (d) (4) वरीलपैकी सर्व

Which factor is taken into account while deciding the rank of a Nation, in World Human Development Report ?

(a) Per capita Income (b) Education

(c) Employment opportunity (d) Health facilities

Answer options :

(1) (a), (b) (2) (b), (c)

(3) (a), (d) (4) All of the above

---

16. पुढील विधानांपैकी कोणते **बरोबर** आहे ?

(a) राष्ट्रीय शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद (NCERT) ही संस्था मानव संसाधन विकास मंत्रालयाची 'विद्याशाळा' म्हणून ओळखली जाते.

(b) राष्ट्रीय शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद (NCERT) ही संस्था मानव संसाधन विकास मंत्रालयाची 'संशोधन शाळा' म्हणून ओळखली जाते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b)

(3) (a), (b) (4) कोणतेही बरोबर नाही

Which of the following statements are **correct** ?

(a) NCERT is considered as a 'Academic wing' of the Ministry of Human Resource Development.

(b) NCERT is considered as a 'Research wing' of the Ministry of Human Resource Development.

Answer options :

(1) only (a) (2) only (b)

(3) (a), (b) (4) None is correct

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

17. मानवी संसाधन नियोजनासाठी खालील टप्प्यांचा क्रम लावा :

(1) विश्लेषण, पूर्वानुमान, नियोजन, कार्यान्वयन, मूल्यमापन

(2) पूर्वानुमान, कार्यान्वयन, नियोजन, विश्लेषण, मूल्यमापन

(3) नियोजन, विश्लेषण, कार्यान्वयन, पूर्वानुमान, मूल्यमापन

(4) नियोजन, कार्यान्वयन, विश्लेषण, पूर्वानुमान, मूल्यमापन

Arrange the following phases for Human Resources Planning

(1) Analyzing, Forecasting, Planning, Implementing, Evaluating

(2) Forecasting, Implementing, Planning, Analyzing, Evaluating

(3) Planning, Analyzing, Implementing, Forecasting, Evaluating

(4) Planning, Implementing, Analyzing, Forecasting, Evaluating

---

18. खालीलपैकी लोकसंख्याशास्त्राचे महत्व कोणते आहे ?

(a) लोकसंख्येचे स्वरूप समजून घेणे.

(b) लोकसंख्येची रचना लक्षात घेणे.

(c) स्थलांतराची प्रक्रिया समजावून घेणे.

(d) लोकसंख्येचे वर्गीकरण करणे.

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) केवळ (a) (2) (a) आणि (c) (3) (a) आणि (d) (4) वरील सर्व

Which of the following is the importance of Demography ?

(a) To understand the nature of population

(b) To notice the structure of population

(c) To understand the process of migration

(d) To do classification of population

Which of the statement/s given above is/are **correct** ?

(1) only (a) (2) (a) and (c) (3) (a) and (d) (4) All above

19. मानव संसाधन विकास संज्ञेमध्ये खालीलपैकी कोणत्या बाबींचा समावेश होतो ?

(a) विविध कौशल्यांचा विकास करणे.

(b) व्यक्तिला कार्यक्षम बनविणे.

(c) व्यक्तिच्या वर्तणुकीमध्ये बदल घडवून आणणे.

(d) व्यक्तिचा सामाजिक - आर्थिक दर्जा उंचावणे.

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) फक्त (a) (2) (a), (b) आणि (d)

(3) वरील एकही नाही (4) वरील सर्व

Which of the following factors are included in the term of Human Resource Development ?

(a) To develop various skills

(b) To develop efficient Humans

(c) To change the behaviour of Humans

(d) To upgrade the socio-economics status of humans

Which of the statement(s) given above is/are **correct** ?

(1) only (a) (2) (a), (b) and (d)

(3) None of the above (4) All above

---

20. खालीलपैकी डिजीटल ग्राम योजनेअंतर्गत गावाला कोणत्या सुविधा मिळतात ?

(a) ग्रामपंचायत कार्यालयामध्ये 4 एमबीपीएस क्षमतेची इंटरनेट सुविधा

(b) शाळा आणि प्राथमिक आरोग्य केंद्रात वाय-फायद्वारे इंटरनेट सुविधा

(c) गावातील नागरिकांना वाय-फाय द्वारे इंटरनेटची सुविधा पुरवणे

(d) व्हिडीओ कॉन्फरन्सिंगची सुविधा पुरविणे

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने **चुकीचे** आहे/आहेत ?

(1) केवळ (a) (2) (a) आणि (b)

(3) (a), (b) आणि (d) (4) वरीलपैकी नाही

Under the digital Gram scheme a village gets which of the following facilities ?

(a) The facility of 4 MBPS internet in the office of Gram Panchayat.

(b) Internet facility through Wi-Fi in the schools and primary health center.

(c) To provide internet facility through Wi-Fi for the villagers.

(d) To provide video conferencing facility.

Which of the statement(s) given above is/are **incorrect** ?

(1) only (a) (2) (a) and (b)

(3) (a), (b) and (d) (4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

21. राष्ट्रीय आरोग्य धोरण 2017 चे प्राथमिक उद्दिष्ट हे प्राधान्यक्रमाने आणि शासकीय भुमिकेनुसार _________ आणि आरोग्याच्या सर्व पैलूंना बळकटी प्राप्त करुन देणे हा आहे.

(1) आरोग्य सेवेच्या आढावा घेणे (2) आरोग्य पद्धतीस आकार देणे

(3) स्वच्छता दर्जात सुधारणा घडवून आणणे (4) यापैकी कोणताही नाही

The primary aim of National Health policy 2017 is to strengthen and *prioritize* the role of the Govt. in _________ and in all its dimensions.

(1) View of health services (2) Shaping health systems

(3) To improve sanitation status (4) None of these

---

22. 1995 साली जागतिक पातळीवर प्रकाशित झालेला मानव विकास अहवाल लोकसंख्येच्या _________ समस्येशी संबंधित होता.

(a) स्त्री विकास (b) लिंगभेद

(c) लोकसंख्या वाढ (d) आरोग्य सुविधा

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) (2) (c), (d) (3) फक्त (b) (4) (a), (c)

Human Development report published in 1995 at Global Level was related to _________ the problem of population.

(a) Female Development (b) Gender Inequality

(c) Increase in population (d) Health facilities

Answer options :

(1) only (a) (2) (c), (d) (3) only (b) (4) (a), (c)

---

23. टाटा ट्रस्टने स्वेच्छेने स्वच्छ भारत मोहिमेत पुढाकार घेतला. या कामाच्या प्रसारासाठी त्यांनी _________ व्यावसायिक तरुणांची नेमणूक केली जे प्रत्येक जिल्ह्यासाठी एक या प्रमाणे मोहिमेसाठी मदत करतात.

(1) 500 (2) 600 (3) 700 (4) 800

Tata trust has took initiative voluntarily in Swacch Bharat campaigning and for it's propagation appointed _________ professional youth who are going to assist in the campaigning, one to each district.

(1) 500 (2) 600 (3) 700 (4) 800

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

24. जगातील पहिल्या शासन पुरस्कृत कुटुंब नियोजन कार्यक्रमाची सुरुवात 1952 मध्ये कोणत्या देशाने केली ?

(a) अमेरिका (b) चीन (c) भारत (d) इंग्लंड

वरीलपैकी कोणता पर्याय **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) फक्त (a) (2) (b) आणि (c) (3) फक्त (c) (4) (a) आणि (d)

Which of the following country initiated first government sponsored family planning programme in 1952 in the world ?

(a) USA (b) China (c) India (d) England

Which of the option/s given above is/are **correct** ?

(1) only (a) (2) (b) and (c) (3) only (c) (4) (a) and (d)

---

25. एका कंपनीच्या कामगाराचे ज्ञान, शिक्षण, प्रशिक्षण, कौशल्य आणि विशेषज्ञानाशी संदर्भात कोणती संज्ञा वापरली जाते ?

(1) मानव संसाधन (2) मानवी भांडवल

(3) अमूर्त संपत्ती (4) ज्ञान संपत्ती

What term refers to the knowledge, education, training, skills and expertise of a firm's workers ?

(1) Human resources (2) Human capital

(3) Intangible assets (4) Knowledge assets

---

26. सामाजिक न्यायासहित विकासाचे उद्दिष्ट कसे साध्य करता येईल ?

(a) आर्थिक उत्पन्नात वृद्धी

(b) सकल देशी उत्पन्नात वृद्धी व रोजगार वृद्धी

(c) विदेशी व्यापारास प्रोत्साहन

(d) रोजगाराभिमुख शिक्षणाचा विकास

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (c) (2) (c), (d) (3) फक्त (b) (4) फक्त (d)

How is it possible to attain the objective of development with the parameter of social justice ?

(a) Increase in Economic Income

(b) Increase in National Income and in employability.

(c) Development of Foreign Trade

(d) Development of Education for employability

Answer options :

(1) (a), (c) (2) (c), (d) (3) only (b) (4) only (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

27. विकसनशील आणि विकसीत देशामधील सर्वात मोठी आरोग्य संबंधीची असमानता काय आहे ?

(1) जन्मदर (2) अर्भक मृत्युदर

(3) माता मृत्युदर (4) मृत्युदर

What is the single greatest health disparity between developed and developing countries ?

(1) birth rate (2) infant mortality rate

(3) maternal mortality rate (4) death rate

---

28. भारत निर्माण योजनेत मूलभूत सुविधा समाविष्ट **नाही** :

(a) शहरी गृहनिर्माण

(b) सिंचन

(c) पिण्याचे पाणी

(d) रस्ते

(e) विद्युतीकरण आणि संप्रेषण

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) योग्य आहे (2) (a), (b), (c) योग्य आहेत

(3) (d) योग्य आहे (4) (e) योग्य आहे

Bharat Nirman Yojna's basic amenity/amenities is/are not included :

(a) urban housing

(b) irrigation

(c) drinking water

(d) roads

(e) electrification and communications

Answer options :

(1) (a) is correct (2) (a), (b), (c) are correct

(3) (d) is correct (4) (e) is correct

---

29. पुढील राज्यांची नावे भारतातील एड्सग्रस्तांच्या संख्येनुसार उतरत्या क्रमाने लावा –

(a) महाराष्ट्र

(b) गुजरात

(c) आंध्र प्रदेश

(d) तामिळनाडू

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (c), (d), (b) (2) (d), (a), (c), (b)

(3) (c), (d), (a), (b) (4) (b), (a), (d), (c)

Arrange in descending order the given names of the states in India, as per the number of AID's affected :

(a) Maharashtra

(b) Gujarat

(c) Andhra Pradesh

(d) Tamil Nadu

Answer options :

(1) (a), (c), (d), (b) (2) (d), (a), (c), (b)

(3) (c), (d), (a), (b) (4) (b), (a), (d), (c)

---

30. खालीलपैकी कोणते कार्यक्रम विद्यापीठ अनुदान आयोगामार्फत प्रसारित/प्रकाशित केला/केले जातो/जातात ?

(a) दूरदर्शनवरुन कंट्रीवाईड क्लास रूम

(b) युजीसी न्युज लेटर

(c) युनिव्हरसीटी डेव्हलपमेन्ट इन इंडिया

(d) बुलेटीन ऑफ हायर एज्युकेशन

वरीलपैकी कोणता पर्याय **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) (a), (c) आणि (d) (4) वरील सर्व

Through UGC which of the following programme(s) is/are broadcasted/published ?

(a) Country-wide classroom on doordarshan

(b) UGC news letter

(c) University Development in India

(d) Bulletin of Higher education

Which of the option(s) given above is/are **correct** ?

(1) only (a) (2) only (b) (3) (a), (c) and (d) (4) All above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

31. भारतात सर्वप्रथम कोणत्या शैक्षणिक धोरणात प्रत्येक जिल्ह्यात नवोदय विद्यालये स्थापन करण्याचा विचार करण्यात आला ?

(a) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण - 1986
(b) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण - 1968
(c) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण - 1966
(d) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण - 1992

वरीलपैकी कोणता पर्याय **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) (a) आणि (b)
(2) फक्त (a)
(3) फक्त (b)
(4) वरीलपैकी कोणतेही नाही

In which education policy in India it was decided to establish a Navodaya Vidyalaya in each district for the first time ?

(a) National Education Policy-1986
(b) National Education Policy-1968
(c) National Education Policy-1966
(d) National Education Policy-1992

Which of the option(s) given above is/are **correct** ?

(1) (a) and (b)
(2) only (a)
(3) only (b)
(4) None of the above

---

32. खालीलपैकी कोणती योजना प्रत्येक खासदाराने आपल्या मतदार संघातील एक गाव दत्तक घेऊन त्या गावाचा पथदर्शी आदर्श गाव म्हणून विकास करण्यासाठी सुरु करण्यात आली ?

(a) ग्राम उदय से भारत उदय अभियान
(b) प्रधानमंत्री आवास अभियान
(c) प्रधानमंत्री संसद आदर्श ग्राम योजना
(d) प्रधानमंत्री ग्राम सिंचाई योजना

वरीलपैकी कोणता पर्याय **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) केवळ (a)
(2) केवळ (c)
(3) (a) आणि (c)
(4) वरीलपैकी नाही

Which of the following scheme has been started under each member of parliament needs to adopt one village from his constituency and develop it as pilot ideal village ?

(a) Gram Uday se Bharat Uday Abhiyan
(b) Pradhanmantri Aawas Yojana
(c) Pradhanmantri Sansad Adarsh Gram Yojana
(d) Pradhanmantri Gram Sinchai Yojana

Which of the option given above is/are **correct** ?

(1) only (a)
(2) only (c)
(3) (a) and (c)
(4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

33. राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेनुसार शासनाने __________ रोजगाराची हमी देण्यात आली आहे.

(1) वर्षात कमीत कमी 80 दिवस (2) महिन्यात कमीत कमी 10 दिवस

(3) वर्षात कमीत कमी 60 दिवस (4) वर्षात कमीत कमी 100 दिवस

Under the National Rural Employment Guarantee Scheme the Government has guaranted employment for __________ days.

(1) Minimum 80 days in a year (2) Minimum 10 days in a month

(3) Minimum 60 days in a year (4) Minimum 100 days in a year

---

34. जागतिक आरोग्य संघटनेच्या आदेशानुसार भारतात इ.स. 1978 साली कोणता आरोग्यविषयक कार्यक्रम सुरु झाला ?

(a) एड्स निर्मूलन कार्यक्रम (b) क्षयरोग निर्मूलन कार्यक्रम

(c) कंठग्रंथी सूज नियंत्रण कार्यक्रम (d) प्रतिबंधात्मक लसीकरण कार्यक्रम

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) (2) फक्त (d) (3) (a), (c) (4) (c), (d)

As per the directives of World Health organization which health related programme was introduced in India in the year 1978 ?

(a) AID's elimination programme (b) TB elimination programme

(c) Goitre control programme (d) Restrictive Immunization programme

Answer opttions :

(1) only (a) (2) only (d) (3) (a), (c) (4) (c), (d)

---

35. भारतातील प्रत्येक नागरिकाचे बँक खाते असण्याकरीता केंद्रशासनाने 15 ऑगस्ट 2015 रोजी पुढील कोणती योजना सुरु केली ?

(a) अटल पेन्शन योजना (b) पंतप्रधान जीवन ज्योती विमा योजना

(c) पंतप्रधान जनधन योजना (d) पंतप्रधान सुरक्षा विमा योजना

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) (2) (c) (3) (a) आणि (b) (4) वरील सर्व

Which of the following scheme has been started by the central government from 15 August 2015 to open a Bank account of every citizen in India ?

(a) Atal Pension Yojana (b) Pantpradhan Jeevan Jyoti Vima Yojana

(c) Pantpradhan Jandhan Yojana (d) Pantpradhan Suraksha Vima Yojana

Answer options :

(1) (a) (2) (c) (3) (a) and (b) (4) All above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

36. एकात्मिक बालविकास सेवा योजनेअंतर्गत आरोग्य तपासणी, लसीकरण, पूरक आहार इत्यादी सेवाकरीता कोणाची नेमणूक केली ?

(a) आशा
(b) अंगणवाडी कार्यकर्ती
(c) प्रशिक्षित दायी
(d) परिचारिका

वरीलपैकी कोणता/कोणते पर्याय **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) फक्त (a)
(2) फक्त (b)
(3) (a) आणि (b)
(4) वरीलपैकी नाही

Who has been appointed for the purpose of providing health checkup, vaccination, complementary food etc. services under the Integrated Child Development Service Scheme ?

(a) ASHA
(b) Aanganwadi worker
(c) Trained Nanny
(d) Nurse

Which of the option(s) given above is/are **correct** ?

(1) only (a)
(2) only (b)
(3) (a) and (b)
(4) None of the above

---

37. दारिद्र्यरेषेखाली राहणाऱ्या लोकांना रोजगार देणे हे कोणत्या रोजगार योजनेचे उद्दिष्ट होते ?

(a) रोजगार हमी योजना
(b) संजय गांधी निराधार योजना
(c) जवाहर रोजगार योजना
(d) स्वर्ण जयंती ग्राम स्वरोजगार योजना

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (c) (2) फक्त (a) (3) (a), (c) (4) (b), (d)

Which employment scheme has its chief objective to provide the opportunities for employment to the people below poverty level ?

(a) Rojgar Hami Yojana
(b) Sanjay Gandhi Niradhar Yojana
(c) Jawahar Rojgar Yojana
(d) Swarna Jayanti Gram Swarojgar Yojana

Answer options :

(1) only (c) (2) only (a) (3) (a), (c) (4) (b), (d)

---

38. मानव संसाधन विकास प्रक्रियेमध्ये खालील चलाचा/चलांचा समावेश आहे.

(a) भूमिका स्पष्टता

(b) कार्य नियोजन

(c) वाढता संवाद

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) विधान योग्य आहे. (2) (a), (b) विधाने योग्य आहेत.

(3) (c) विधान योग्य आहे. (4) (a), (b), (c) विधाने योग्य आहेत.

Human resource development process variable/variables include :

(a) role clarity

(b) work planning

(c) increased communication

Answer options :

(1) (a) statement is correct (2) (a), (b) statements are correct

(3) (c) statement is correct (4) (a), (b), (c) statements are correct

---

39. अन्नसुरक्षा व भुकमुक्त भारत ह्या हेतूपूर्तीसाठी शासनाने अंत्योदय अन्न योजना _________ रोजी सुरु केली.

(1) 25 नोव्हेंबर 1999 (2) 25 डिसेंबर 2000

(3) 1 मे 2001 (4) 25 जानेवारी 2015

For the purpose of hunger free India and ensure food security the Govt. has launched Antyodaya Anna Yojana _________.

(1) 25th Nov. 1999 (2) 25th Dec. 2000

(3) 1st May 2001 (4) 25th Jan. 2015

---

40. लैंगिक विषमता हा भारताच्या विकासातील महत्वाचा अडथळा आहे. जागतिक लैंगिक अंतर निर्देशांक (ग्लोबल जेंडर गॅप-इंडेक्स) 2014 नुसार 142 देशाच्या यादीत भारताचे स्थान _________ होते.

(1) 110 (2) 114 (3) 100 (4) 125

Gender inequality is one of the important obstacle in development of India. According to global gender gap index of 2014, out of 142 country's list India was _________.

(1) 110 (2) 114 (3) 100 (4) 125

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

41. ''मानवकेंद्रवाद''(अॅन्थ्रोपोसेण्ट्रिझम्) एक पर्यावरणविषयक नीती आहे. खालीलपैकी कोणती विधाने मानवकेंद्रवादी नीतिबाबत **सत्य** आहेत ?

(a) हे मानवसमूहाला अनन्य नैतिक अधिष्ठान देते.

(b) नैसर्गिक एकक व संसाधने ही केवळ मानवी उद्देश्य पूर्ण करण्याची साधने आहेत असे मानणे.

(c) ही नीती शाकाहार हा जगण्याचा मार्ग आहे असे मानते.

(d) सर्व सजीवांना नैतिक अधिष्ठान बहाल करते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (c) (2) (a) आणि (b)

(3) (a) आणि (c) (4) वरीलपैकी सर्व

"Anthropocentrism" is an environmental ethic. Which statements of the ones given below are true about Anthropocentrism ?

(a) It grants moral standing exclusively to human beings.

(b) It considers natural entities and means as a whole to be only means for human ends.

(c) It is in favour of vegetarianism as a way of survival

(d) It grants moral standing to all living beings.

Answer options :

(1) (a), (b) and (c) (2) (a) and (b)

(3) (a) and (c) (4) All of the above

---

42. _________ ही संस्था स्वयं सहाय्यता गट, वित्तीय संस्था आणि शासकीय विभाग यांचा समन्वय राखते.

(1) विशेष महिला बँक (2) महिला आर्थिक विकास महामंडळ

(3) महिला बचत गट परिषद (4) महिला राज्य आयोग

_________ is acting as co-ordinator between self-help groups. Financial institutions and government departments.

(1) Special Women Bank (2) Mahila Arthik Vikas Mahamandal

(3) Mahila Bachat Gat Parishad (4) State Women Commission

---

43. अशासकीय संस्था आदिवासी विकास कार्यात महत्वाची भूमिका पार पाडू शकतात कारण -

(1) शासन सुविधा पुरविण्यात कमी पडते

(2) अशासकीय संस्था विकास कार्यात प्रभावी सहभागी उपाययोजना अवलंबितात

(3) शासन अशासकीय संस्थांना अधिक निधी पुरविते

(4) अशासकीय संस्थांना परकीय संस्थांकडून पैसा मिळतो

NGOs can play an important role in Tribal development because :

(1) Government is falling short to provide facilities

(2) Generous participatory measures in development by NGOs

(3) Government provides excess funds to NGOs

(4) NGOs are supported by international funding agencies

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

44. खालीलपैकी कोणत्या मानववंशशास्त्रज्ञांनी आदिवासी विकासाच्या संदर्भात अनुक्रमे विलगीकरणवाद आणि एकीकरणवाद यांचा पुरस्कार केला ?

(1) हटन् आणि श्रीनिवास (2) एल्विन आणि घुर्ये

(3) एल्विन आणि देसाई (4) हटन् आणि कर्वे

With reference to tribal development, which Anthropologists proposed 'Isolationism' and 'Assimilationism' respectively ?

(1) Hutton and Srinivas (2) Elwin and Ghurye

(3) Elwin and Desai (4) Hutton and Karve

---

45. लैंगिक अत्याचारापासून बालकांचे संरक्षण, 2012 (पोक्सो) या अधिनियमांतर्गत खालील विधाने लक्षात घ्या-

(a) फक्त 14 वर्षाखालील सर्व बालकांचे संरक्षण या अधिनियमांतर्गत येते.

(b) हा अधिनियम भारतातील दंड संहितेतील विविध कलमांतील त्रुटी भरून काढतो तसेच अन्यायग्रस्त प्रौढ आणि बालक यात भेदभाव करीत नाही.

(c) हा अधिनियम लैंगिक हल्ला, लैंगिक शोषण, लैंगिक अत्याचार, सायबर क्राइम, पोर्नोग्राफी अशा सगळ्या प्रकारच्या लैंगिक अत्याचारांपासून बालकांचे संरक्षण करतो.

(d) या अधिनियमाच्या अंमलबजावणीचे परिनिरीक्षण राज्य बाल अधिकार संरक्षण आयोगातर्फे करण्यात येते.

वरील विभागांपैकी कोणती दोन विधाने फक्त अंशत: **बरोबर** आहेत ?

(1) (b) आणि (d) (2) (a) आणि (c) (3) (a) आणि (b) (4) (c) आणि (d)

Consider the following statements with reference to the Protection of Children from Sexual Offences Act, 2012 (POCSO).

(a) It provides protection to all children under the age of 14 years only.

(b) The Act overcomes the gaps in the different sections of IPC and does not distinguish between adult and child victims.

(c) It provides protection to children from offences of sexual assault, sexual harassment, cyber crime, pornography.

(d) The implementation of the Act is monitored by the State Commission for protection of child rights.

Which couple of statements given above are only partially **correct** ?

(1) (b) and (d) (2) (a) and (c) (3) (a) and (b) (4) (c) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

46. खाली दिलेली राष्ट्रीय युवा कॉप्स् (2010 - 11) या योजनेच्या संबंधातील विधाने लक्षात घ्या -

(a) राष्ट्रीय सेवा स्वयंसेवक आणि राष्ट्रीय सद्भावना योजना या योजनेत समाविष्ट करण्यात आल्या आहेत.

(b) या योजनेअंतर्गत युवा स्वयंसेवक राष्ट्र उभारणीच्या कार्यामध्ये सहभागी होतात.

(c) रुजू होण्यापूर्वी युवा स्वयंसेवकांना 15 दिवसांचे प्रशिक्षण दिले जाते.

(d) कार्यक्रमात सहभागी होणाऱ्या उमेदवाराचा कार्यकाल 2 वर्षाचा असतो.

वरीलपैकी कोणती विधाने **सत्य** आहेत ?

(1) फक्त (a) आणि (b) (2) फक्त (a) आणि (d)

(3) फक्त (a), (b) आणि (c) (4) वरीलपैकी सर्व

Consider the following statements pertaining to the Scheme of National Youth Corps launched in the country during 2010-11.

(a) National Service Volunteer Scheme and Rashtriya Sadbhavana Yojana were subsumed in this scheme.

(b) Under the Scheme Youth are engaged as Volunteers to serve in nation building activities.

(c) Volunteers are given 15 days induction training at the time of joining.

(d) Duration of the programme for candidates is two years.

Which of the above given statements are **true** ?

(1) (a) and (b) only (2) (a) and (d) only

(3) (a), (b) and (c) (4) All of the above

---

47. राष्ट्रीय युवा धोरण 2003 मध्ये सुधारणा करुन राष्ट्रीय युवा धोरण 2014 जाहीर करण्यात आले आहे या नुसार 'युवक' हा खालील वयोगटात मोडतो -

(1) 15 ते 30 वर्षे (2) 15 ते 35 वर्षे (3) 15 ते 29 वर्षे (4) 15 ते 25 वर्ष

National youth policy 2014 has replaced national youth policy 2003, which defines 'youth' to be in the following age group.

(1) 15 to 30 yrs (2) 15 to 35 yrs (3) 15 to 29 yrs (4) 15 to 25 yrs

---

48. 2011 मध्ये सुरु झालेला 'जननी-शिशु सुरक्षा कार्यक्रम' हा 'अधिकाराधिष्ठित' कार्यक्रमाचा उत्तम नमुना आहे - खालीलपैकी कोणती सोय/अधिकार या योजनेत अंतर्भूत नाही ?

(1) गरोदर महिलांना त्यांच्या वास्तव्याच्या काळात आरोग्य केंद्रात मोफत औषधे व खाद्यपदार्थ

(2) घरापासून आरोग्य केंद्रापर्यंत मोफत प्रवास

(3) अर्भकावस्थेपासून 5 वर्षापर्यंतच्या आजारी मुलांचे मोफत निदान

(4) आरोग्य केंद्रातील वास्तव्यादरम्यान मोफत आहार

Janani-Shishu Suraksha Karyakram launched in 2011 is an example of the entitlement based approach.

Which of the entitlements listed below is not true of the programme ?

(1) Free drugs, consumables for pregnant women during stay in the health institutions.

(2) Free transport from home to health institutions.

(3) Free diagnostics for all sick infants up to 5 years of age.

(4) Free diet during stay in health institutions.

---

49. बालपणात होणाऱ्या रोगांचे समूळ उच्चाटन करण्यासाठी महाराष्ट्र शासन कोणता कार्यक्रम राबविणार आहे ?

(a) टेलिमेडिसिन योजना

(b) पेंटाव्हॅलंट लसीकरण

(c) शिव आरोग्य योजना

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) आणि (c) (2) फक्त (c)

(3) फक्त (b) (4) सर्व (a), (b) आणि (c)

Which of the following programme will be run by the Maharashtra Government to eradicate the diseases of childhood ?

(a) Telemedicine Yojana

(b) Pentavalent Vaccination

(c) Shiv Arogya Yojana

Answer options :

(1) only (a) and (c) (2) only (c)

(3) only (b) (4) All (a), (b) and (c)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

50. खालीलपैकी कोणते विधान/विधाने **बरोबर** आहे/आहेत ?

(a) ज्या प्रक्रियेद्वारा समाजात व्यवस्था प्रस्थापित केली जाते आणि ती टिकवून ठेवली जाते, त्या प्रक्रियेला सामाजिक नियंत्रण असे म्हणतात.

(b) व्यक्तिंना नियमनांचे अनुसरण करण्यास भाग पाडणारी प्रक्रिया म्हणजे सामाजिक नियंत्रण होय.

(c) ज्याद्वारे समाज आपल्या सभासदाकडुन समाजमान्य वर्तनाच्या आदर्शांना अनुरुप असे वर्तन घडवून आणतो अशा साधनांची व्यवस्था म्हणजे सामाजिक नियंत्रण होय.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (b) (2) (a) आणि (c) (3) (b) आणि (c) (4) (a), (b) आणि (c)

Which of the following statements/s is/are correct ?

(a) Social control is the process by which order is established and maintained in society.

(b) Social control is the process of constraining person to conform to norms.

(c) Social control is a system of devices where by society brings its members into conformity with the accepted standard of behaviour.

Answer options :

(1) only (b) (2) (a) and (c) (3) (b) and (c) (4) (a), (b) and (c)

---

51. खालीलपैकी कोणत्या घटनेमुळे जागतिक स्तरावर महिलांच्या प्रश्नास चालना मिळाली ?

(a) 1975 हे आंतरराष्ट्रीय महिला वर्ष

(b) 1976 ते 1985 हे आंतरराष्ट्रीय महिला दशक

(c) संयुक्त राष्ट्र संघटनेद्वारा आयोजित चार महिला परिषदा

(d) 2000 ला बिजींग येथे झालेली महिला परिषद

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) (2) (a) आणि (b)

(3) (c) आणि (d) (4) वरील सर्व

Which of the following factors stimulate womens problems ?

(a) 1975 International womens year.

(b) 1976 to 1985 International women decade

(c) Four women conferences organized by United Nations Organization.

(d) Women conference held at Beijing in 2000.

Answer options :

(1) only (a) (2) (a) and (b)

(3) (c) and (d) (4) All of the above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

52. "नागरिकांना भारताच्या राज्यक्षेत्रात सर्वत्र एकरूप नागरी संहिता लाभावी यासाठी राज्य प्रयत्नशील राहील" असा उल्लेख राज्यघटनेच्या कोणत्या भागात अंतर्भूत केला आहे ?

(1) भाग दोन (2) भाग तीन (3) भाग चार (4) भाग सहा

"The state shall endeavour to secure for the citizen a uniform civil code through out the territory of India". This statement is mentioned in which part of the constitution of India.

(1) Part - II (2) Part - III (3) Part - IV (4) Part - VI

---

53. 2016-17 मध्ये भारत सरकारने 'राजीव गांधी खेल अभियान', 'अर्बन स्पोर्टस् इन्फ्रास्ट्रक्चर स्कीम' आणि 'नैशनल स्पोर्टस टॅलेन्ट सर्च' कार्यक्रम या योजनांचे एकत्रीकरण करुन खालील योजना सुरु केली आहे –

(1) 'खेलो इंडिया' (2) 'सशक्त युवा सशक्त भारत'

(3) 'खेल जगत' (4) 'भारत खेल अभियान'

Following scheme is launched in 2016-17 after the merger of 'Rajiv Gandhi Khel Abhiyan', 'Urban Sports infrastructure scheme' and National Sports talent search programme by the Government of India.

(1) 'Khelo India' (2) 'Sashakt Yuva Sashakt Bharat'

(3) 'Khel Jagat' (4) 'Bharat Khel Abhiyan'

---

54. भारतातील उद्योजकता आणि नावीन्यतेची असमांतर परिस्थितीकी तयार करण्यासाठी अलिकडेच भारत सरकारने चालू केलेल्या कार्यक्रमाचे नाव काय ?

(1) अटल इनोव्हेशन मिशन (2) मेक इन इंडिया

(3) डिजीटल इंडिया (अंकिय भारत) (4) स्वच्छ भारत

Name the programme recently initiated by the government of India for creating an unparalleled innovation and entrepreneurship ecosystem in India.

(1) Atal Innovation Mission (2) Make in India

(3) Digital India (4) Clean India

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

55. शासनाने आदिवासी कल्याणाच्या योजना राबविण्यात एकसूत्रता आणि प्रभावीपणा आणण्यासाठी नवसंजीवनी योजना अंमलात आणली. नवसंजीवनी योजनेअंतर्गत खालीलपैकी कोणत्या आरोग्यविषयक सेवा दिल्या जातात ?

(a) मातृत्व अनुदान योजना (b) दाई बैठक योजना
(c) पाणी नमुना तपासणी (d) पावसाळ्यापूर्वीच्या उपाय योजना

पर्यायी उत्तरे :

(1) (c) वगळता सर्व (2) (c) व (d) वगळता सर्व
(3) (d) वगळता सर्व (4) वरीलपैकी सर्व

In order to consolidate and ensure effectiveness in the execution of tribal welfare schemes; the government has launched 'Navsanjivani Yojana'. Which health related schemes/ services of the ones given below are included in Navsanjivani Yojana ?

(a) Matritva Anudan Yojana (b) Dai Baithak Yojana
(c) Water Sample Testing (d) Premonsoon measures

Answer options :

(1) All except (c) (2) All except (c) and (d)
(3) All except (d) (4) All of the above

---

56. समाजीकरणाच्या प्रक्रियेत पुढील कोणत्या घटकांना महत्व आहे ?

(a) कुटुंब (b) शाळा (c) समवयस्क मित्र (d) प्रसार माध्यमे

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) (2) (a) आणि (c)
(3) (a), (b) आणि (c) (4) (a), (b), (c) आणि (d)

Which of the following factor/s is/are important in the process of socialization ?

(a) Family (b) School (c) Peer group (d) Media

Answer options :

(1) only (a) (2) (a) and (c)
(3) (a), (b) and (c) (4) (a), (b), (c) and (d)

---

57. आदिवासींना शिकवितांना शिक्षकांना एका विशिष्ट पोटभाषेत शिकविणे कठिण जाते कारण –

(1) आदिवासी शालेय शिक्षणाला प्रतिसाद देत नाहीत
(2) आदिवासीनां 'आशय' समजत नाही
(3) आदिवासी एकापेक्षा अधिक भिन्न पोटभाषा बोलतात
(4) आदिवासी बिन आदिवासींच्या भाषेला विरोध करतात

It is very difficult for the teachers to teach tribals in one particular dialect, because :

(1) Tribals don't respond to school education
(2) Tribals don't understand the content
(3) Tribals speak numerous different dialects
(4) Tribals oppose language of non-tribals

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

58. खालील विधानांपैकी कोणते विधान भारत सरकारचा प्रमुख कार्यक्रम असलेल्या 'सर्व शिक्षा अभियाना'शी संलग्न नाही ?

(a) भारतीय घटनेच्या 86 व्या सुधारणेत अभिप्रेत असलेल्या मूलभूत अधिकारानुसार हा कार्यक्रम आहे.

(b) 6 – 14 वर्षे वयोगटातील मुला-मुलींना मोफत व सक्तीचे शिक्षण

(c) मुलींचे शिक्षण व विशेषत: दिव्यांग मुलांचे शिक्षण हा या कार्यक्रमाचा मुख्य हेतू आहे.

(d) हा केंद्राचा प्रायोजित कार्यक्रम आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) वरीलपैकी सर्व (2) फक्त (a)

(3) (a) आणि (c) (4) वरीलपैकी कोणतेही नाही

Consider the following statements. Which statement/s is/are not associated with the flagship programme of government of India, Sarva Shiksha Abhiyan ?

(a) It is in conformity with the Fundamental Right envisaged in the 86th amendment of the constitution of India.

(b) It implies free and compulsory education to all children of 6 to 14 years age group.

(c) It has a special focus on the education of girls and children with special needs.

(d) It is a centrally sponsored programme.

Answer options :

(1) All of the above (2) only (a)

(3) (a) and (c) (4) None of the above

---

59. 'राजीव गांधी पौगंडावस्थेतील मुलींसाठी सक्षमीकरण योजना-सबला - 2010' साठी खालीलपैकी कोणत्या दोन योजनांचे एकत्रीकरण करण्यात आले ?

(a) न्यूट्रिशन प्रोग्राम फॉर ॲडोलसंट गर्ल्स (NPAG)

(b) किशोरी शक्ती योजना (KSY)

(c) अंत्योदय अन्न योजना (AAY)

(d) जननी-शिशू सुरक्षा कार्यक्रम (JSSK)

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (c) (2) (b) आणि (c) (3) (a) आणि (b) (4) (c) आणि (d)

Which two of the following schemes were merged in Rajiv Gandhi Scheme for empowerment of Adolescent Girls-SABLA in 2010 ?

(a) Nutrition Programme for Adolescent Girls (NPAG)

(b) Kishori Shakti Yojana (KSY)

(c) Antodaya Anna Yojana (AAY)

(d) Janani Shishu Suraksha Karyakram (JSSK)

Answer options :

(1) (a) and (c) (2) (b) and (c) (3) (a) and (b) (4) (c) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

60. भारताच्या पंतप्रधानानी 'मन की बात' संबोधनातून 27 डिसेंबर 2015 रोजी खालीलपैकी कोणती स्पर्धा जाहीर केली ?

(1) नागरिकाचे हक्क (2) नागरिकाचे कर्तव्य

(3) कन्येसह सेल्फी (4) डिजीटल भारत

Which one of the following contests is declered by the Prime Minsiter of India in his 'Man Ki Bat' address on 27th December 2015 ?

(1) Rights of a citizen (2) Duties of a citizen

(3) Selfie with Daughter (4) Digital India

---

61. खालीलपैकी कोणत्या योजनांचा हेतू रोजगार निर्मिती आहे ?

(a) मेक इन इंडिया

(b) कुशल भारत योजना

(c) राष्ट्रीय जीवनवृत्ती सेवा प्रकल्प

(d) स्टार्ट अप इंडिया

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (a) आणि (c) (3) (a), (b) आणि (d) (4) वरील सर्व

Which of the following programmes aim at employment generation ?

(a) Make in India

(b) Kushal Bharat Yojana

(c) National career service project

(d) Start up India

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (a) and (c) (3) (a), (b) and (d) (4) All of above

---

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

62. दिव्यांग विद्यार्थांना सवलती देणारा निर्णय शासनाने 4 मार्च 2017 रोजी घेतला यानुसार :

(a) दिव्यांग विद्यार्थ्यांला जवळचे परीक्षा केंद्र देणे.

(b) परीक्षामध्ये प्रति तास 20 मिनिटे अधिक वेळ देणे.

(c) विकलांग विद्यार्थ्यांना उत्तीर्ण करण्यासाठी आवश्यकतेनुसार 3% गुणांची सवलत देणे.

(d) स्पेलिंग, व्याकरण, विरामचिन्हे याबाबत चुकांसाठी गुणदान कमी न करणे.

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने **चूक** आहे/आहेत ?

(1) फक्त (a) (2) (a) आणि (c)

(3) (a), (b), (c) (4) वरीलपैकी कोणतेही चुकीचे नाही

As per the government decision dated 4 March 2017, the handicapped students are provided various facilities.

(a) The handicapped students are provided the nearest examination centre.

(b) To provide extra 20 minutes per hour for the exam.

(c) To provide 3% grace marks for the handicapped students in order to clear the exam.

(d) Not to reduce their marks for spelling mistakes, punctuation marks, grammar.

Which of the statement(s) given above is/are **incorrect** ?

(1) only (a) (2) (a) and (c)

(3) (a), (b), (c) (4) None of the above is incorrect

---

63. हर्टन व लेस्ली यांनी कोणत्या तीन मद्यपान प्रक्रियेतील अवस्थांचे वर्णन केले आहे ?

(a) संयमीत मद्यपान (b) नियंत्रीत मद्यपान

(c) अनियंत्रीत मद्यपान (d) ड्राय दिवसातील मद्यपान

पर्यायी उत्तरे :

(1) (b), (c) आणि (d) (2) (a), (b) आणि (d) (3) (a), (c) आणि (d) (4) (a), (b) आणि (c)

Harten and Leslie have described which of the following stages of Alcoholism process ?

(a) Moderate Drinking (b) Controlled Drinking

(c) Uncontrolled Drinking (d) Dry day Drinking

Answer options :

(1) (b), (c) and (d) (2) (a), (b) and (d) (3) (a), (c) and (d) (4) (a), (b) and (c)

---

64. आदिवासी संस्कृतीचा वारसा दर्शविणारे गोंडवाना म्युझियम पुढील कोणत्या ठिकाणी महाराष्ट्र शासन द्वारा सुरु केले जाणार आहे ?

(1) गोंदिया (2) गडचिरोली (3) नागपूर (4) पालघर

The Gondwana Museum which represents the heritage of tribal culture will be started by GOM at which of the following places ?

(1) Gondia (2) Gadchiroli (3) Nagpur (4) Palghar

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

65. खालील संज्ञा ही प्रतिवर्षी, प्रती 1,00,000 जन्मलेल्या शिशूसंख्येच्या तुलनेत मृत्यू पावलेल्या गर्भवती महिलांच्या संख्येशी संबंधित आहे –

(1) बाल मर्त्यता प्रमाण (CMR) (2) महिला मर्त्यता प्रमाण (WMR)
(3) मातृत्व मर्त्यता प्रमाण (MMR) (4) नवजात शिशूमर्त्यता प्रमाण (NMR)

Following term refers to the number of women who die during pregnancy in a given year per 1,00,000 live births in that year :

(1) Child Mortality Ratio (CMR) (2) Women Mortality Ratio (WMR)
(3) Maternal Mortality Ratio (MMR) (4) Neo-natal Mortality Ratio (NMR)

---

66. भारतात 'शिक्षणाचा हक्क अधिनियम' जम्मू व काश्मीर वगळता _________ पासून लागू करण्यात आला.

(1) 1 एप्रिल 2010 (2) 1 एप्रिल 2009 (3) 1 मे 2009 (4) 1 एप्रिल 2008

'Right to Education Act' was implemented in India except Jammu and Kashmir with effect from _________.

(1) 1st April 2010 (2) 1st April 2009 (3) 1st May 2009 (4) 1st April 2008

---

67. भारतातील मार्गदर्शन चळवळीच्या विकासामध्ये _________ आयोगाने महत्वपूर्ण भूमिका बजावली.

(1) विद्यापीठ शिक्षण (2) भारतीय शिक्षण
(3) प्राथमिक शिक्षण (4) माध्यमिक शिक्षण

In the development of Guidance movement in India _________ commission played crucial role.

(1) University education (2) Indian education
(3) Primary education (4) Secondary education

---

68. 'शिक्षण आणि मनुष्यबळ' हे शिर्षक असलेले प्रकरण _________ या पंचवार्षिक योजनेमध्ये समाविष्ट होते.

(1) चौथ्या (2) तिसऱ्या (3) सहाव्या (4) पाचव्या

The chapter on education and *manpower* was entitled in _________ Five Year Plan document.

(1) Fourth (2) Third (3) Sixth (4) Fifth

---

69. सामान्य शिक्षणाप्रमाणे समांतर तांत्रिक शिक्षणाची शिफारस _________ ने केली.

(1) ॲबोट वुड समिती (2) झाकीर हुसेन समिती
(3) खरे समिती (4) सार्जेंट समिती

Parallel technical education along with general education was recommended by _________.

(1) Abott Wood Committee (2) Zakir Hussian Committee
(3) Khare Committee (4) Sargent Committee

---

70. 1948 साली भारतीय शिक्षण संस्थेची स्थापना _________ येथे झाली.

(1) पुणे (2) मुंबई (3) नाशिक (4) औरंगाबाद

In 1948, Indian Institute of Education was established at _________.

(1) Pune (2) Mumbai (3) Nashik (4) Aurangabad

---

71. इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी, खरगपूर _________ पंचवार्षिक योजनेच्या दरम्यान पूर्णपणे विकसित झाली.

(1) तृतीय (2) प्रथम (3) द्वितीय (4) चौथी

During the _________ Five Year Plan, the Indian Institute of Technology, Kharagpur was completely developed.

(1) Third (2) First (3) Second (4) Fourth

---

72. नवोदय विद्यालये सुरु करण्याचा मुख्य उद्देश _________ साठी आहे.

(1) ग्रामीण विद्यार्थी (2) शहरी विद्यार्थी

(3) ग्रामीण प्रज्ञावान विद्यार्थी (4) शहरी प्रज्ञावान विद्यार्थी

The main objective of starting Navodaya Vidyalaya is for _________.

(1) Rural students (2) Urban students

(3) Rural talented students (4) Urban talented students

---

73. ॲबट-वुड यांच्या अहवालाच्या शिफारशीनुसार _________अस्तित्वात आले.

(1) अखिल भारतीय तांत्रिक शिक्षण परिषद

(2) अखिल भारतीय शेती शिक्षण परिषद

(3) अखिल भारतीय वैद्यकीय शिक्षण परिषद

(4) अखिल भारतीय विधी शिक्षण परिषद

As a result of Abbot-Wood Report recommendation _________ came into existence.

(1) All India Council of Technical Education

(2) All India Council of Agricultural Education

(3) All India Council of Medical Education

(4) All India Council of Law Education

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

74. 'खडू फळा मोहिम' या योजनेची निर्मिती __________ च्या शिफारशी नुसार झाली.

(1) राष्ट्रीय शिक्षण आयोग (2) राष्ट्रीय साक्षरता मिशन - 1988

(3) मुदलियार आयोग (4) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण - 1986

The scheme of 'Operation Black Board' was evolved from the recommendation of __________.

(1) National Education Commission (2) National Literacy Mission - 1988

(3) Mudaliar Commission (4) National Education Policy - 1986

---

75. सन __________ मध्ये जागतिक व्यापार संघटनेने उच्च शिक्षणाला व्यापार सेवांवरील सामान्य कराराखाली आणले.

(1) 2004 (2) 2001 (3) 1999 (4) 2000

World Trade Organization (WTO) brought higher education under General Agreement on Trade Services (GATS) in __________.

(1) 2004 (2) 2001 (3) 1999 (4) 2000

---

76. अखिल भारतीय तांत्रिक शिक्षण परिषदेची स्थापना __________ साली झाली.

(1) 1944 (2) 1945 (3) 1905 (4) 1947

All India Council for Technical Education (AICTE) was established in __________.

(1) 1944 (2) 1945 (3) 1905 (4) 1947

---

77. राष्ट्रीय ज्ञान आयोगाचे अध्यक्ष __________ आहे.

(1) सॅम पित्रोदा (2) डी.एस.कोठारी (3) अझिम प्रेमजी (4) विजय भटकर

The chairman of National Knowledge Commission is __________.

(1) Sam Pitroda (2) D.S. Kothari (3) Azim Premji (4) Vijay Bhatkar

---

78. शिक्षणासंबंधी खालीलपैकी कोणते विधान **अचूक** आहे ?

(a) उपयोगासाठी शिक्षण - व्यावहारिक उद्देशासाठी ज्ञान मिळविणे.

(b) आंतरिक मूल्यासाठी शिक्षण - ज्ञानासाठी ज्ञान मिळविणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) दोन्ही बरोबर आहेत (2) (a) बरोबर आहे परंतु (b) चूक आहे

(3) (a) चूक आहे परंतु (b) बरोबर आहे (4) दोन्ही चूक आहेत

Which of the following statements about education is/are correct ?

(a) Knowledge for practical ends

(b) Knowledge for Intrinsic value knowledge for its own sake.

Answer options :

(1) (a) and (b) are correct (2) (a) is correct but (b) is incorrect

(3) (a) is incorrect but (b) is correct (4) both are incorrect

---

79. एम.टेक या अभ्यासक्रमाला प्रवेश मिळण्यासाठी _________ प्रवेश परीक्षा द्यावी लागते.

(1) ग्रॅज्यूएट ॲपटीट्यूड टेस्ट इन इंजिनिअरिंग

(2) ग्रॅज्यूएट ॲपटीट्यूड टेस्ट एक्जामिनेशन

(3) जनरल ॲपटीट्यूड टेस्ट इन इंजिनिअरिंग

(4) जनरल ॲटीट्यूड टेस्ट इन इंजिनिअरिंग

The eligibility for the M.Tech course admissions is to give _________ entrance examination.

(1) Graduate Aptitude Test in Engineering

(2) Graduate Aptitude Test Examination

(3) General Aptitude Test in Engineering

(4) General Attitude Test in Engineering

---

80. 1948 साली केंद्रीय सल्लागार मंडळाने प्रौढ शिक्षण समितीचे अध्यक्ष म्हणून _________ यांची नेमणूक केली.

(1) मोहनलाल सक्सेना (2) आचार्य राममूर्ती

(3) यशपाल (4) जनार्दन रेड्डी

_________ was appointed as a chairman of Adult Education Committee by Central Advisory Board in 1948.

(1) Mohanlal Saxena (2) Acharya Rammurthy

(3) Yashpal (4) Janardhan Reddy

---

81. हस्तकलाभिमुख प्रशिक्षण आणि मुलोद्योगी शिक्षण ही _________ ची यशोगाथा आहे.

(1) द्वारको सुंदरानी बोध गया आश्रम बिहार

(2) चर्वाह शाळा, बिहार

(3) नेतरहट निवासी प्रयोग शाळा, बिहार

(4) नवोदय विद्यालये, बिहार

Craft oriented training and basic education have been outstanding successes of _________.

(1) Dwarko Sundarani Bodh Gaya Ashram, Bihar

(2) Charvah school, Bihar

(3) Netarhat residential school experiment of Bihar

(4) Navodaya Vidyalay Bihar

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

82. विद्यापीठ अनुदान आयोगाची स्थापना करण्याची शिफारस _________ ने केली.

(1) कोठारी आयोग (2) सार्जेंट आयोग

(3) मुदलियार आयोग (4) राधाकृष्णन आयोग

The University Grants commission was constituted on the recommendation of _________.

(1) Kothari Commission (2) Sargent commission

(3) Mudaliar commission (4) Radhakrishnan commission

---

83. भारतीय प्रबंध संस्थान, अहमदाबादची स्थापना _________ साली झाली.

(1) 1950 (2) 1961 (3) 1960 (4) 1996

Indian Institute of Management, Ahmedabad was established in _________.

(1) 1950 (2) 1961 (3) 1960 (4) 1996

---

84. प्राथमिक शाळेत शिकणाऱ्या मुलींना उपस्थिती भत्ता योजना _________ रोजी सुरु करण्यात आली.

(1) 3 जानेवारी 1992 (2) 12 जानेवारी 1992

(3) 18 जानेवारी 2002 (4) 12 जानेवारी 2002

Attendance allowance scheme for girls studying in primary schools was started in _________.

(1) 3rd January 1992 (2) 12th January 1992

(3) 18th January 2002 (4) 12th January 2002

---

85. MOOC चे विस्तारित रूप खालीलपैकी कोणते आहे ?

(1) मेडिया ऑनलाईन ओपन कोर्स

(2) मॅसिव्ह ओपन ऑनलाईन कोर्स

(3) मॅसेच्युशेटस् ओपन ऑनलाईन कोर्स

(4) मायरिंड ओपन ऑनलाईन कोर्स

Which of the following is the long form of MOOC :

(1) Media Online Open Course

(2) Massive Online Open Course

(3) Massachusetts Open Online Course

(4) Myrind Open Online Course

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

86. विद्यार्थ्यांच्या प्रथम भाषेबरोबर इंग्रजी भाषा __________ वर्गापासून सुरु करण्याची शिफारस राष्ट्रीय ज्ञान आयोगाने केली आहे.

(1) इयत्ता पहिली (2) इयत्ता दुसरी

(3) इयत्ता पाचवी (4) इयत्ता आठवी

National knowledge commission recommended that the teaching of English as a language should be introduced, along with the first language of the child, starting from __________.

(1) Class I in school (2) Class II in school

(3) Class V in school (4) Class VIII in school

---

87. शालेय शिक्षण सुधार समितीने __________ साली अहवाल शासनाला सादर केला.

(1) 1983 (2) 1984 (3) 1990 (4) 1991

School Education Reformatory committee submitted report to the Government in __________.

(1) 1983 (2) 1984 (3) 1990 (4) 1991

---

88. प्रो. यशपाल समितीचा अहवाल __________ या नावाने ओळखला जातो.

(1) ज्ञानसंग्रहातून अध्ययन (2) शिक्षणाचे चार स्तंभ

(3) ओझ्याविना अध्ययन (4) अध्ययनासाठी अध्ययन

The report of Prof. Yashapal committee known as __________.

(1) Learning to treasure within (2) Four pillars of Education

(3) Learning without burdan (4) Learning to Learn

---

89. उच्च शिक्षण घेण्यासाठी पर्याय म्हणून __________ योजना आहे.

(1) +2 स्तरावर माध्यमिक स्तरावरील शिक्षणाचे व्यवसायिकरण

(2) तंत्रनिकेतने

(3) औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था

(4) महाराष्ट्र औद्योगिक विकास केंद्रे

The scheme of __________ provides alternative for those pursuing higher education.

(1) Vocationalization of secondary education at +2 level

(2) Polytechnics

(3) Industrial Training Institutes

(4) Maharashtra Industrial Development Centres

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

90. भारतामध्ये तांत्रिक अभ्यासक्रमांचे नियमन _________ मार्फत केले जाते.
(1) राष्ट्रीय शिक्षक शिक्षण परिषद
(2) भारतीय पुनर्वसन परिषद
(3) अखिल भारतीय तांत्रिक शिक्षण परिषद
(4) राष्ट्रीय शैक्षणिक संशोधन आणि प्रशिक्षण परिषद
The technical courses in India are regulated by _________.
(1) National Council for Teacher Education
(2) Rehabiliation Council of India
(3) All India Council of Technical Education
(4) National Council of Educational Research and Training

---

91. स्त्रियांसाठी _________ मध्ये चार स्वतंत्र 'औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था' स्थापन करण्यात आल्या.
(1) 1980 (2) 1981 (3) 1983 (4) 1984
Four independent 'Industrial Training Institute' for females was established in _________.
(1) 1980 (2) 1981 (3) 1983 (4) 1984

---

92. बहुविध अभ्यासक्रम योजना _________ साठी होती.
(1) साधारण शिक्षण (2) व्यावसायिक शिक्षण
(3) सांस्कृतिक शिक्षण (4) (1), (2) व (3) चे एकत्रिकरण
A scheme of diversified curriculum was meant for :
(1) General education (2) Vocational education
(3) Cultural education (4) Integration of (1), (2) and (3)

---

93. टाटा इंन्स्टिटयूट ऑफ सोशल सायन्सेस या संस्थेचे मूळ नांव _________होते.
(1) सर जमशेटजी टाटा ग्रॅज्यूएट स्कूल ऑफ सोशल वर्क
(2) सर दोराबाजी टाटा ग्रॅज्यूएट स्कूल ऑफ सोशल वर्क
(3) सर रतनलालजी टाटा ग्रॅज्यूएट स्कूल ऑफ सोशल वर्क
(4) सर बेहरामजी टाटा ग्रॅज्यूएट स्कूल ऑफ सोशल वर्क
Original name of Tata institute of social sciences was _________.
(1) Sir Jamshetaji Tata Graduate school of social work
(2) Sir Dorabaji Tata Graduate school of social work
(3) Sir Ratanlalaji Tata Graduate school of social work
(4) Sir Beharamaji Tata Graduate school of social work

---

94. भारतातील पहिला शिक्षण आयोग _________ आहे.
(1) कोठारी आयोग (2) राधाकृष्णन आयोग
(3) हंटर आयोग (4) भारतीय विद्यापीठ आयोग 1902
The First Indian Education Commission is _________.
(1) Kothari Commission (2) Radhakrishnan Commission
(3) Hunter Commission (4) Indian University Commission 1902

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

95. महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ कायदा, 2016 नुसार विद्यापीठातील ग्रंथालयांना _________ संबोधले जाते.

(1) ज्ञान स्रोत केंद्रे (2) ग्रंथालय शास्त्र केंद्रे

(3) संवाद शास्त्र केंद्रे (4) माहिती साठवण केंद्रे

According to Maharashtra public university Act, 2016 university libraries are called as _________.

(1) Knowledge Resource Centres (2) Library Science Centres

(3) Communication Centres (4) Information Storage Centres

---

96. खालीलपैकी कोणत्या संस्थेचे प्रमुख हे भारताच्या राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोगाचे पदसिद्ध सदस्य असतात?

(a) राष्ट्रीय अल्पसंख्यांक आयोग

(b) राष्ट्रीय अनुसूचित जाती आयोग

(c) राष्ट्रीय अनुसूचित जमाती आयोग

(d) राष्ट्रीय महिला आयोग

पर्यायी उत्तरे :

(1) वरीलपैकी कोणतेही नाही (2) फक्त (a) आणि (d)

(3) फक्त (b) आणि (c) (4) वरील सर्व

Chairpersons of which of the following institutions are ex - officio members of the National Human Rights Commission of India ?

(a) National commission for minorities

(b) National commission for scheduled castes

(c) National commission for scheduled tribes

(d) National commission for women

Answer Options :

(1) None of the above (2) Only (a) and (d)

(3) Only (b) and (c) (4) All of the above

---

97. खालीलपैकी कोणते देश युरोपियन युनियनचे सदस्य आहेत?

(a) स्विझर्लंड (b) ऑस्ट्रिया

(c) झेक प्रजासत्ताक (d) स्वीडन

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (d)

(3) (b), (c) आणि (d) (4) (a) आणि (c)

Which of the following countries are members of the European Union ?

(a) Switzerland (b) Austria

(c) Czech Republic (d) Sweden

Answer Options :

(1) (a) and (b) (2) (b) and (d)

(3) (b), (c) and (d) (4) (a) and (c)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

98. आंतरराष्ट्रीय कामगार संघटना _________ साली आपला 100 वा वर्धापन दिन साजरा करेल.

(1) 2019 (2) 2018 (3) 2024 (4) 2030

The International Labour Organisation will celebrate its 100th Anniversary in _______ .

(1) 2019 (2) 2018 (3) 2024 (4) 2030

---

99. जागतिक मानव अधिकारांच्या जाहीरनाम्यात 'मातृत्व आणि बालपणासाठी विशेष काळजी आणि सहाय्याची' तरतूद _________ मध्ये करण्यात आली आहे.

(1) अनुच्छेद क्र. 2 (2) अनुच्छेद क्र. 10 (3) अनुच्छेद क्र. 25 (4) अनुच्छेद क्र. 30

In the Universal Declaration of Human Rights (UDHR) provision of 'Motherhood and childhood are entitled to special care and assistance' has been mentioned in _________.

(1) Article 2 (2) Article 10 (3) Article 25 (4) Article 30

---

100. जोड्या लावा :

	मानव अधिकार कार्यकर्ते		क्षेत्र
(a)	लक्ष्मी अगरवाल	(i)	बाल विवाह
(b)	किर्ती भारती	(ii)	मानवाद्वारे मैला वाहून नेणे
(c)	बेझवाडा विल्सन	(iii)	ॲसिड हल्ल्यातील बळी

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)
(1)	(iii)	(i)	(ii)
(2)	(iii)	(ii)	(i)
(3)	(i)	(iii)	(ii)
(4)	(i)	(ii)	(iii)

Match the following :

	Human right activists		Areas
(a)	Lakshmi Agarwal	(i)	Child marriages
(b)	Kirti Bharati	(ii)	Manual Scavenging
(c)	Bezwada Wilson	(iii)	Acid Attack victims

Answer Options :

	(a)	(b)	(c)
(1)	(iii)	(i)	(ii)
(2)	(iii)	(ii)	(i)
(3)	(i)	(iii)	(ii)
(4)	(i)	(ii)	(iii)

---

101. लैंगिक अत्याचारा विरोधी मार्गदर्शक तत्वे पुढीलपैकी कोणत्या निकालाद्वारे प्रस्थापित करण्यात आले ?

(1) शहा बानो सदन 1985

(2) समथा वि. आंध्र प्रदेश सरकार 1997

(3) विशाखा वि. राजस्थान सरकार 1997

(4) सरला मुद्गल वि. भारत सरकार 1995

Which of the following judgement has come up with guidelines against sexual harassment ?

(1) Shah Bano Case 1985

(2) Samatha Vs. State of Andhra Pradesh 1997

(3) Vishaka Vs. State of Rajasthan 1997

(4) Sarla Mudgal Vs. Union of India 1995

---

102. युनोच्या शाश्वत विकास उद्दिष्टे आणि त्यांची क्रमवारी यांच्या जोड्या जुळवा :

(a)	उद्योग, नवीन उपक्रम आणि पायाभूत सुविधा	(i)	16
(b)	शांतता, न्याय आणि भक्कम संस्था	(ii)	13
(c)	जमिनीवरील जीवन	(iii)	15
(d)	हवामान विषयक कृती	(iv)	9

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)
(2)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(3)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(4)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)

Match Sustainable Development Goals given by UN with their numbers.

(a)	Industry, Innovation and Infrastructure	(i)	16
(b)	Peace, Justice and Strong Institutions	(ii)	13
(c)	Life on Land	(iii)	15
(d)	Climate Action	(iv)	9

Answer Options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)
(2)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(3)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(4)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

103. 2015 च्या मानव विकास निर्देशांकामधील क्रमवारीप्रमाणे खालील देश आणि त्यांचा क्रमांक अशा योग्य जोड्या जुळवा :

(a)	भारत	(i)	188
(b)	अमेरिका (यु.एस.ए.)	(ii)	131
(c)	जर्मनी	(iii)	10
(d)	सेंट्रल अफ्रिकन रिपब्लीक	(iv)	4

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(iv)	(iii)	(ii)
(2)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(3)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
(4)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)

Match the country and rank according to the Human Development Index ranking 2015 :

(a)	India	(i)	188
(b)	USA	(ii)	131
(c)	Germany	(iii)	10
(d)	Central African Republic	(iv)	4

Answer Options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(iv)	(iii)	(ii)
(2)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(3)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
(4)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)

---

104. 22 ऑगस्ट 1864 रोजी ___________ युरोपियन राज्यांनी पहिल्या जिनिव्हा करारावर सह्या केल्या.

(1) 90 (2) 16 (3) 12 (4) 67

________ European states signed the first Geneva convention on 22nd August 1864.

(1) 90 (2) 16 (3) 12 (4) 67

---

105. राष्ट्रीय मानव अधिकार आयोगासंबंधीची पुढीलपैकी कोणती विधाने **सत्य** आहे/त ?

(a) आयोग मानवाधिकारांच्या उपभोगामध्ये अडथळे ठरणाऱ्या घटकांचा आढावा घेते. ज्यात दहशदवादविरोधी कायदयांचाही समावेश होतो.

(b) आयोगाला दिवाणी न्यायालयाचे सर्व अधिकार आहेत.

(c) आयोग पूर्णत: संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या आमसभेने राष्ट्रीय मानव अधिकार संस्थासंबंधी स्वीकृत केलेल्या पॅरिस तत्वाशी सुसंगत आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) (2) (b), (c) (3) (a), (c) (4) वरील सर्व विधाने

Which of the following statement/s about National Human Rights Commission is/are **true** ?

(a) NHRC reviews the factors, including acts of terrorism that inhibit the enjoyment of human rights.

(b) The commission has all the powers of civil court.

(c) NHRC is fully compliant with the Paris principle for National Human Rights Institutions adopted by United Nations General Assembly.

Answer Options :

(1) (a), (b) (2) (b), (c) (3) (a), (c) (4) All of the above

---

106. पुढीलपैकी कोणत्या अधिकाराचा समावेश जागतिक मानवाधिकाराच्या जाहीरनाम्यात करण्यात आलेला **नाही** ?

(1) स्व मालमत्ता बाळगण्याचा अधिकार

(2) शांततापूर्वक एकत्र जमण्याचा आणि संघटित होण्याचा अधिकार

(3) स्वत:च्या देशातील शासनात सहभागी होण्याचा अधिकार

(4) निरोगी पर्यावरणाचा अधिकार

Which of the following right is not mentioned in the Universal Declaration of Human Rights (UDHR) ?

(1) Right to own property

(2) Right to freedom of peaceful assembly and association

(3) Right to take part in the government of his country

(4) Right to healthy environment

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

107. जोड्या लावा :

	संस्थांची नावे		मुख्यालये
(a)	युनिव्हर्सल पोस्टल युनियन	(i)	जिनिव्हा
(b)	इंटरनॅशनल टेलीकम्युनिकेशन युनियन	(ii)	बर्न
(c)	युनेस्को	(iii)	वॉशिंग्टन
(d)	इंटरनॅशनल फायनान्स कॉर्पोरेशन	(iv)	पॅरिस

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(2)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(3)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)
(4)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)

Match the following :

	Name of Agency		Headquarter
(a)	Universal Postal Union	(i)	Geneva
(b)	International Telecommunication Union	(ii)	Berne
(c)	UNESCO	(iii)	Washington
(d)	International Finance Corporation	(iv)	Paris

Answer Options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(2)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(3)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)
(4)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)

108. भारताचा राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोग :

(a) मानवी हक्कांच्या उल्लंघनाविषयीच्या माध्यमातील वृत्तांतांची किंवा अहवालांची स्वत:हून दखल घेऊ शकतो. (कोणतीही औपचारिक तक्रार नसताना)

(b) तो अशा प्रकरणातील संबंधित पक्षांवर नोटीस बजावून त्यांच्याकडून विशिष्ठ कालमर्यादेत त्या प्रकरणाच्या सविस्तर अहवालाची मागणी करु शकतो.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने **बरोबर** आहे/त ?

(1) (a) आणि (b) ही दोन्ही विधाने बरोबर आहेत

(2) कोणतेही विधान बरोबर नाही

(3) फक्त (a) बरोबर आहे

(4) फक्त (b) बरोबर आहे

The National Human Rights Commission of India can :

(a) take suo moto cognizance of media reports about cases of violation of human rights.

(b) it can issue notices to related parties in such cases calling for a detailed report in the matter within stipulated time.

Which of the above statement/s is/are **correct** ?

(1) Both (a) and (b) are correct

(2) None is correct

(3) Only (a) is correct

(4) Only (b) is correct

---

109. आंतरराष्ट्रीय न्यायालयातील न्यायाधिशांची निवड करण्याचा अधिकार कोणाला आहे ?

(1) सुरक्षा समिती

(2) सरचिटणीस

(3) आमसभा आणि सुरक्षा समिती

(4) संयुक्त राष्ट्र सचिवालय

Who has the power to select the Judges of the International Court ?

(1) Security Council

(2) Secretary General

(3) General Assembly and Security Council

(4) UNO Secretariat

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

110. मानव विकास निर्देशांक (HDI) विषयीच्या पुढील विधानांपैकी **सत्य** विधाने कोणती आहेत ?

(a) HDI दाखवतो की आर्थिक वृद्धी ही विकासाचे एक साधन आहे पण केवळ एकमात्र साधन नाही.

(b) कोणत्याही देशाचा विकासाचा अंतीमत: निकष म्हणून मानवाच्या निवडींचा अवकाश विस्तारण्यावर HDI ने भर दिला आहे.

(c) मानव सुरक्षा आणि सक्षमीकरणासंबंधी HDI मधे प्रतिबिंबीत होत नाहीत.

(d) असमानता आणि दारिद्र्य HDI मध्ये प्रतिबिंबीत होत नाहीत.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c), (d) (2) (a), (b), (c) (3) (a), (b), (d) (4) (a), (d)

Which of the following statements about Human Development Index are true :

(a) It shows that economic growth is means to the development but it is not the only mean.

(b) HDI emphasises on expanding human choices should be ultimate criteria for any country's development results.

(c) HDI does not reflect on human security and empowerment.

(d) HDI does not reflect on inequality and poverty.

Answer options :

(1) (a), (b), (c), (d) (2) (a), (b), (c) (3) (a), (b), (d) (4) (a), (d)

---

111. पेट्रोलियम निर्यातदार देशांची संघटना 1960 मध्ये __________ येथे स्थापन करण्यात आली.

(1) बगदाद (2) दुबई (3) जेद्दाह (4) कुवेत सिटी

Organisation of Petroleum Exporting countries was founded in 1960 in ______ .

(1) Baghdad (2) Dubai (3) Jeddah (4) Kuwait city

---

112. 2016 सालच्या आंतरराष्ट्रीय मानव अधिकार दिनाचे घोषवाक्य काय होते ?

(1) कोणाच्यातरी अधिकारासाठी आज उभे राहू या.

(2) आमचे अधिकार आमचे स्वातंत्र्य नेहमीच.

(3) प्रत्येक दिवस हा मानव अधिकाराचा दिवस आहे.

(4) माझा आवाज मोजला जातो.

What was the theme of 2016 International Human rights day ?

(1) Stand up for someone's rights today

(2) Our Rights our Freedoms always

(3) Every Day is human rights day

(4) My voice counts

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

113. चुकीची जोडी ओळखा -

(1) सार्क - 1985 (2) आसियान - 1967

(3) अॅपेक - 1988 (4) नाफ्टा - 1994

Identify the incorrect pair :

(1) SAARC - 1985 (2) ASEAN - 1967

(3) APEC - 1988 (4) NAFTA - 1994

---

114. **विधान** (A) : मे 2017 मधे भारताने 'दक्षिण आशिया उपग्रह' या नव्या नावाने उपग्रह सोडला, त्याचे पूर्वीचे नाव 'सार्क उपग्रह' असे होते.

कारण (R) : या उपग्रहाद्वारे सार्क देशांना पुरवण्यात येणाऱ्या सेवा स्वीकारण्यास पाकिस्तानने नकार दिल्याने या उपग्रहाच्या नावात बदल करण्यात आला.

पर्यायी उत्तरे :

(1) **(A)** आणि **(R)** दोन्ही विधाने बरोबर असून **(R)** हे **(A)** विधानाचे कारण आहे.

(2) **(A)** विधान असत्य असून **(R)** विधान सत्य आहे.

(3) **(A)** आणि **(R)** दोन्ही विधाने असत्य आहेत.

(4) **(A)** विधान सत्य असून **(R)** विधान असत्य आहे.

Assertion (A) : India launched satellite in May 2017 with new name South Asian Satellite which was earlier proposed with name SAARC Satellite.

Reason (R) : Name of the satellite has been changed as Pakistan refused to be part of services provided by this satellite to SAARC countries.

Answer Options :

(1) Both **(A)** and **(R)** are true and **(R)** is reason of **(A)**

(2) **(A)** is false **(R)** is true

(3) Both **(A)** and **(R)** are false

(4) **(A)** is true **(R)** is false

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

115. युनोच्या मानवी हक्क परिषदेसंबंधी खालील बाबी विचारात घ्या -

(a) ती एक आंतर-शासकीय संस्था आहे.

(b) तिने पूर्वीच्या युनोच्या मानवी हक्क आयोगाची जागा घेतली आहे.

(c) तिच्या सदस्यांची निवड तीन वर्षाच्या कार्यकालासाठी होते.

वरीलपैकी कोणते **बरोबर** आहे/त ?

(1) (a) आणि (b) (2) (a), (b) आणि (c)

(3) फक्त (a) (4) (b) आणि (c)

Consider the following about United Nations Human Rights Council :

(a) It is an inter - governmental body.

(b) It had replaced the former United Nations Commission on Human Rights

(c) Its members are elected for three year terms.

Which of the above is/are **correct** ?

(1) (a) and (b) (2) (a), (b) and (c)

(3) only (a) (4) (b) and (c)

---

116. भारत-आसियान विषयीच्या पुढील विधानांपैकी **सत्य** विधाने कोणती ते सांगा ?

(a) भारतीय शासनाच्या 'ॲक्ट ईस्ट' धोरणानंतर भारत आसियान उभय संबंधांना चालना मिळाली आहे.

(b) 2017 वर्ष भारत-आसियान बरोबरच्या 'संवाद भागीदारीचे' 25 वे वर्ष आहे.

(c) आसियान भारताचा 2012 पासून डावपेचात्मक (strategic) भागीदार आहे.

(d) ईस्ट एशिया समिटचा भारत संस्थापक सदस्य आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) (2) (a), (b), (c), (d)

(3) (b), (c), (d) (4) (a), (c), (d)

Which of the below statements about India - ASEAN relations are **true** :

(a) After Act East policy of Government of India bilateral relations has acquired momentum.

(b) Year 2017 will mark 25 years of India dialogue partnership with ASEAN.

(c) ASEAN is strategic partner of India since 2012.

(d) India is founding member of East Asia Summit.

Answer Options :

(1) (a), (b), (c) (2) (a), (b), (c), (d)

(3) (b), (c), (d) (4) (a), (c), (d)

---

117. आशिया-पॅसिफिक आर्थिक सहकार्य संस्थे संबंधीची (ए.पी.ई.सी.) खालील विधाने लक्षात घ्या आणि कोणते विधान/ने **सत्य** आहे/त ते सांगा ?

(a) ए.पी.ई.सी. ची स्थापना 1989 मध्ये झाली.

(b) आता 21 राष्ट्र या संस्थेचे सदस्य आहेत.

(c) रशिया आणि व्हिएतनाम ही ए.पी.ई.सी. मध्ये अगदी अलिकडे सामील झालेली दोन राष्ट्रे आहेत.

पर्यायी उत्तरे :

(1) वरीलपैकी कोणतेही विधान सत्य नाही (2) वरील सर्व विधाने सत्य आहेत

(3) फक्त (a) सत्य आहे (4) फक्त (b) आणि (c) सत्य आहेत

Consider the following statements about APEC - Asia Pacific Economic Cooperation :

(a) APEC was established in 1989

(b) Now it has 21 member nations

(c) Russia and Vietnam are the newest countries to join APEC

Which of the above statement/s is/are **true** ?

(1) None of the above is true (2) All of the above are true

(3) Only (a) is true (4) Only (b) and (c) are true

---

118. संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या आमसभेचे पुढीलपैकी कोणते कार्य **नाही** ते सांगा ?

(a) संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या अंदाजपत्रकास मान्यता देणे.

(b) सामाजिक आणि आर्थिक परिषदेच्या अस्थायी सदस्यांची निवड करणे.

(c) सुरक्षा परिषदेच्या अस्थायी सदस्यांची निवड करणे.

(d) विश्वस्त परिषदेच्या सदस्यांची महासचिवांच्या कार्यालयाच्या सहकार्याने निवड करणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (b), (c), (d) (2) (b), (d) (3) (b), (c) (4) (c), (d)

Which of the following is **not** function of General Assembly of UN ?

(a) To approve the UN Budget.

(b) To elect non permanent members of Economic and Social Council.

(c) To elect non permanent members of Security council.

(d) To elect members of Trusteeship council jointly with Secretary General office.

Answer Options :

(1) (b), (c), (d) (2) (b), (d) (3) (b), (c) (4) (c), (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

119. राष्ट्रीय बाल अधिकार संरक्षण आयोगाबाबत खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर **नाही** ?

(1) राष्ट्रीय बाल अधिकार संरक्षण आयोगाची स्थापना 2010 मध्ये झाली.

(2) राष्ट्रीय बाल अधिकार संरक्षण आयोग ही वैधानिक संस्था आहे.

(3) ती भारत सरकारच्या महिला व बाल विकास मंत्रालयाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखाली आहे.

(4) आयोगाचा अधिकार हे सुनिश्चित करण्याचे आहे की सर्व कायदे, धोरणे, कार्यक्रम, प्रशासकीय यंत्रणा भारतीय राज्यघटनेत आणि संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या परिषदेत नमूद केल्याप्रमाणे बाल हक्कांच्या दृष्टीकोणाशी सुसंगत आहे की नाही याची खात्री करणे हे आहे.

Which of the following statements is **not correct** about the National Commission for Protection of Child Rights (NCPCR) ?

(1) The NCPCR was set up in 2010

(2) The NCPCR is a statutory body

(3) It comes under the administrative control of the Ministry of Women and Child Development, Government of India.

(4) The commission's mandate is to ensure that all laws, policies, programmes administrative mechanisms are in consonance with the child rights perspective as enshrined in the Constitution of India and also the UN convention on the Rights of the child.

---

120. युरोपियन मानवी हक्क न्यायालय हे _________ साली _________ येथे स्थापन झालेले आंतरराष्ट्रीय न्यायालय आहे.

(1) 1972, जिनिव्हा (2) 1948, हेग

(3) 1945, लक्समबर्ग (4) 1959, स्ट्रॉसबर्ग

The European Court of Human Rights is an international court set up in ______ and is based in _______ .

(1) 1972, Geneva (2) 1948, Hague

(3) 1945, Luxembourg (4) 1959, Strasbourg

---

121. श्रम व सशक्तीकरण मंत्रालयाची मुख्य जबाबदारी आहे :

(a) समाजातील कामगार विशेषत: गरीब, वंचित आणि निराधार यांच्यासाठी संरक्षण व सुरक्षाकवच देणे.

(b) उच्चतम उत्पादन व उत्पादकता निर्मितीसाठी कामाचे निरोगी वातावरण निर्माण करणे.

(c) व्यावसायिक कौशल्य, प्रशिक्षण आणि रोजगार सेवांचा समन्वय साधून विकास करणे.

(d) मजूरांच्या कल्याणाला प्रोत्साहन देणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (d) वाक्य बरोबर आहे

(2) फक्त (a), (d) वाक्य बरोबर आहेत

(3) फक्त (b), (c) वाक्य बरोबर आहेत

(4) वरील सर्व वाक्य बरोबर आहेत

Main responsibilities of Ministry of Labour and empowerment are :

(a) to protect and safeguard to interests of workers especially from poor, deprived and disadvantaged sections of the society.

(b) to create a healthy work environment for higher production and productivity

(c) to develop and coordinate vocational skills, training and employment services

(d) to promote welfare of labour

Answer options :

(1) only (d) statement is correct

(2) only (a), (d) statements are correct

(3) only (b), (c) statements are correct

(4) all the statements are correct

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

122. पुढीलपैकी कोणते विधान **चुकीचे** आहे ?

(a) संयुक्त राष्ट्राकडून ''वृद्धासंबंधीच्या कृतींसाठी'' स्वीकारण्यात आलेल्या तत्वामधील एक ''विकासात्मक सेवांमध्ये वृद्धांच्या सेवांचा उपयोग करणे'' हे आहे.

(b) संयुक्त राष्ट्राच्या आमसभेकडून 1982 साली, वृद्धांकरीताच्या 18 तत्वांचा स्वीकार केला गेला ज्यांची 6 गटात मांडणी केली गेली आहे.

(c) वृद्ध हा अवलंबीत गट नाही त्यांचे आतापर्यंत झालेले व यापुढेही त्यांच्या कुटुंबांना व समुदायाच्या आर्थिक, सामाजिक व सांस्कृतिक जीवनाला होवू शकणारे योगदान, शासनांनी लक्षात घेतले पाहिजे, अशी सूचना 1984 सालच्या लोकसंख्या व विकासावरील जागतिक परिषदेने केली आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) सर्व विधाने चुकीची आहेत

(2) फक्त विधान (a) चूक आहे

(3) फक्त विधान (b) चूक आहे

(4) (a) आणि (c) चूक आहेत

Which of the following statements is **incorrect** ?

(a) "Utilisation of services of elderly, in the development services", is one of the principles adopted by UN for, 'Action on aging'.

(b) UN's 18 principles for older persons were adopted by UN General Assembly in 1982, which are organised in 6 clusters.

(c) "Elderly are not dependent group. Active contribution already made by them and can still be made to economic - social and cultural life of their families and communities should be viewed by the Govts" is the recommendation of world conference on Population and Development (1984)

Answer options :

(1) All statements are incorrect

(2) Only statement (a) is incorrect

(3) Only statement (b) is incorrect

(4) (a) and (c) are incorrect

123. खालील कोणते विधान **बरोबर** आहे ?

(a) 'बाबू जगजीवन राम वसतिगृह योजना' ही अनु. जातींचे शैक्षणिक सशक्तीकरण करण्यासाठी सुरु करण्यात आली.

(b) अनु. जाती उपयोजना या अंतर्गत केंद्रीय विशेष सहाय्यता निधी हा आर्थिक सशक्तीकरणासाठी पुरविला जातो.

(c) 'आदिवासी महिला सशक्तीकरण योजना' ही योजना केवळ अनु. जमातीच्या महिलांचा आर्थिक विकास साधण्यासाठी आहे.

(d) सूक्ष्म पतयोजना ही अनु. जमातींचे आर्थिक सशक्तीकरण साधण्याचे लक्ष निर्धारित करते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) आणि (b) बरोबर आहेत (2) फक्त (c) आणि (d) बरोबर आहेत

(3) फक्त (b) आणि (c) बरोबर आहेत (4) वरील सर्व (a), (b), (c) आणि (d) बरोबर आहेत

Which of the below statement is/are **correct** ?

(a) 'Babu Jagjivan Ram Chhatrawas Yojana' scheme is initiated to achieve educational empowerment of scheduled castes

(b) Special central Assistance to SC sub plan is provided to achieve economic empowerment

(c) 'Adivasi Mahila SashaktiKaran Yojana' is an exclusive scheme for promoting ST women' economic development

(d) Micro credit scheme aims at achieving economic empowerment of ST

Answer options :

(1) Only (a) and (b) are correct (2) Only (c) and (d) are correct

(3) Only (b) and (c) are correct (4) All (a), (b), (c) and (d) are correct

---

124. महाराष्ट्रात असंघटित क्षेत्रातील 'माथाडी हमाल' व श्रमजीवी कामगार अधिनियम खालीलपैकी कोणत्या वर्षी पारित करण्यात आला ?

(1) 1980 (2) 1988 (3) 1969 (4) 2014

In which year the Act was passed for Mathadi Hamal and working labour in unorganised sector in Maharashtra ?

(1) 1980 (2) 1988 (3) 1969 (4) 2014

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

125. खालीलपैकी कोणते वाक्य **बरोबर** आहे/त ?

(a) भारत आंतरराष्ट्रीय श्रम संघटनेचा स्थायी सदस्य आहे.

(b) भारत आंतरराष्ट्रीय श्रम संघटनेचा सदस्य या नात्याने श्रमिक कल्याणाच्या आंतरराष्ट्रीय धोरणाच्या मूल्यांकनासाठी योगदान देतो.

(c) जेनेवा येथे 2015 मध्ये आंतरराष्ट्रीय श्रम परिषदेचे 104 वे सत्र संपन्न झाले.

(d) जेनेवा येथे 2015 मध्ये आंतरराष्ट्रीय श्रम संघटनेच्या कार्यकारिणी मंडळाचे 324 वे सत्र संपन्न झाले.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a), (c) (2) फक्त (b), (d) (3) फक्त (a), (b), (c) (4) वरील सर्व

Which of the below statements is are **correct** ?

(a) India is the founder member of ILO

(b) India has been contributing to evaluation of global policy on Labour Welfare as a member of ILO

(c) In 2015 International Labour Conference (ILC) held its 104th session in Geneva

(d) In 2015 324th session of Governing body of ILO was held in Geneva

Answer options :

(1) only (a), (c) (2) only (b), (d) (3) only (a), (b), (c) (4) All of them

---

126. पुढीलपैकी कोणते विधान **चुकीचे** आहे ?

(a) विकास आणि नैसर्गिक आपत्तीचा प्रभाव म्हणून, विस्थापनाचा, जनसंख्येच्या निवडक भागावर प्रभाव होतो.

(b) आपत्ती, आर्थिक व्यवस्थेचे नुकसान करते. आपत्तीने प्रभावित लोकांच्या पुनर्वसनासाठी, भौतिक सोयी व वितरणाच्या जाळ्याची चटकन पुनर्स्थापना करतील, अशा कार्यक्रमांची व व्यूहरचनांची गरज असते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त विधान (a) चुकीचे आहे (2) फक्त विधान (b) चुकीचे आहे

(3) दोन्ही विधाने अचूक आहेत (4) दोन्ही विधाने चुकीची आहेत

Which of the following statements is **incorrect** ?

(a) Displacement as a result of development and natural disaster, affects selective segment of population

(b) Disaster damages economic system. Strategies and programmes which will quickly restore physical facilities and distribution network are needed for the rehabilitation of the affected people.

Answer options :

(1) only statement (a) is incorrect (2) only statement (b) is incorrect

(3) both statements are correct (4) both the statements are incorrect

---

127. जोड्या लावा :

	घटना		वर्ष
(a)	वयस्कांसंबंधी जागतिक पातळीवरील कृतींची संयुक्त राष्ट्र संघाच्या जागतिक सभेकडून सुरवात	(i)	1982
(b)	संयुक्त राष्ट्र संघाच्या सर्वसाधारण सभेकडून वयस्कांकरीताच्या तत्वांचा स्वीकार	(ii)	1991
(c)	संयुक्त राष्ट्रसंघाचे आंतरराष्ट्रीय वृद्धांचे वर्ष आणि भारताकडून जेव्हा वृद्ध व्यक्तिंच्या राष्ट्रीय धोरणाचा स्वीकार झाला ते वर्ष	(iii)	1999
(d)	भारताचे राष्ट्रीय वृद्ध वर्ष	(iv)	2000

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(3)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(4)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)

Match the pairs :

	Event		Year
(a)	World Assembly of United Nations initiated world wide action for the cause of aged	(i)	1982
(b)	General Assembly of United Nations adopted its principles for older persons	(ii)	1991
(c)	International year of older persons UN and the year when National policy on older persons was adopted by India	(iii)	1999
(d)	National year for aged (India)	(iv)	2000

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(3)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(4)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)

128. पुढीलपैकी कोणत्या आंतरराष्ट्रीय संघटना अपंगांच्या पुनर्वसनाच्या मुद्यांवर कार्य करीत नाहीत ?

(a) यु.एन., आय.एल.ओ.

(b) युनेस्को, युनिसेफ

(c) डब्ल्यू.एच.ओ.

(d) यु.एन.टी.डी.ओ., यु.पी.यु. अन्न व कृषि संघटना

पर्यायी उत्तरे :

(1) सर्व (a), (b), (c) आणि (d) मधील संघटना अपंगांच्या पुनर्वसनाच्या मुद्यांवर काम करतात.

(2) (d) फक्त अपंगांच्या पुनर्वसनाच्या मुद्यांवर काम करत नाही

(3) (a) फक्त अपंगांच्या पुनर्वसनाच्या मुद्यांवर काम करतात

(4) (a), (b) आणि (d) अपंगांच्या पुनर्वसनाच्या मुद्यांवर काम करतात

Which of the following international organisations do not work on the issues of rehabilitation of the handicapped ?

(a) UN, ILO

(b) UNESCO, UNICEF

(c) WHO

(d) UNTDO, UPU, Food and Agriculture Organisation

Answer options :

(1) all organisations enlisted in (a), (b), (c) and (d) work on the issues of rehabilitation of handicapped

(2) only (d) do not work on the issues of rehabilitation of the handicapped

(3) only (a) work on the issues of the rehabilitation of the handicapped

(4) (a), (b) and (d) work on the issues of the rehabilitation of the handicapped

---

129. दलितांच्या शिक्षणासाठी पुरी येथे कार्य करणाऱ्या रामकृष्ण मिशन आश्रमाची स्थापना खालीलपैकी कोणी केली ?

(1) स्वामी विवेकानंद (2) रामकृष्ण परमहंस

(3) दादाभाई नौरोजी (4) महात्मा गांधी

Who was founder of Ramkrishna Mission that was provided for Dalit's Education at Puri ?

(1) Swami Vivekanand (2) Ramkrishna Paramhansa

(3) Dadabhai Naoroji (4) Mahatma Gandhi

---

130. किमान वेतन निश्चित करणे खालीलपैकी कोणत्या कारणांसाठी आवश्यक समजले जाते ?

(a) मजुरांच्या राहणीमानाचा दर्जा उंचावणे

(b) मजुरांचे शोषण होऊ नये म्हणून

(c) उद्योग व समाजात सलोखा, शांती प्रस्थापित होण्यासाठी

(d) मजुरांची कार्यक्षमता व कार्य-दक्षता वाढविण्यासाठी

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b)

(3) (b) आणि (c) (4) वरिलपैकी सर्व (a), (b), (c) आणि (d)

Deciding minimum wages is considered essential for which of the following reasons :

(a) To improve living standard of labourers

(b) To prevent exploitation of labour

(c) To establish peace in Industries and the society

(d) To improve efficiency and work awareness of Labour

Answer options :

(1) (a) only (2) (b) only

(3) (b) and (c) (4) all of the above (a), (b), (c) and (d)

---

131. खाली काही महत्वाचे आयोग आणि त्यांचे स्थापना वर्ष दिले आहे. त्यापैकी **अयोग्य** जोडी कोणती ?

(1) राष्ट्रीय महिला आयोग - जानेवारी 1992

(2) राष्ट्रीय बालहक्क संरक्षण आयोग - मार्च 2007

(3) राष्ट्रीय अनुसूचित जमाती आयोग - फेब्रुवारी 1990

(4) पहिला राष्ट्रीय कामगार आयोग - डिसेंबर 1966

Following given are some of the important Commissions and their year of establishment. Which one of the pairs is **not correct** ?

(1) National Commission for Women - January 1992

(2) National Commission for Protection of Child Right - March 2007

(3) National Commission for Scheduled Tribes - February 1990

(4) First National Commission on Labour - December 1966

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

132. विकलांग व्यक्ती (समानसंधी, अधिकारांची सुरक्षा व पूर्ण सहभाग) कायदा मुख्यत: _________ यासाठी पारित करण्यात आला.

(a) अपंगासाठी पुनर्वसनात्मक सेवा बळकट करणे
(b) संस्थात्मक सेवा व आधारभूत सामाजिक सुरक्षा उपाय बळकट करणे
(c) अडथळे मुक्त पर्यावरण निर्माण करणे
(d) रोजगार व व्यावसायिक प्रशिक्षणाची तरतूद

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a), (b)
(2) फक्त (b), (c)
(3) फक्त (c), (d)
(4) सर्व (a), (b), (c) आणि (d)

The Persons with Disabilities (Equal opportunities, Protection of Rights and full participation) Act was enacted mainly to :

(a) Promote institutional services for person with disabilities
(b) Promote institutional services and support social security measures
(c) Create barrier-free environment
(d) Provide employment and vocational training

Answer options :

(1) only (a), (b)
(2) only (b), (c)
(3) only (c), (d)
(4) all of these (a), (b), (c) and (d)

---

133. आपत्ती व्यवस्थापन संस्था व त्यांचे स्थान याबाबतची माहिती खाली दिलेली आहे. त्यापैकी अयोग्य पर्याय कोणता ?

(a) नॅशनल इंस्टिट्यूट ऑफ डिझास्टर मॅनेजमेंट - नवी दिल्ली
(b) सेंटर फॉर डिझास्टर मॅनेजमेंट अँड स्टडीज - पुणे
(c) ऑल इंडिया डिझास्टर मिटीगेशन इंस्टिट्यूट - अहमदाबाद
(d) डिझास्टर मॅनेजमेंट इंस्टिट्यूट - हैदराबाद

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) पर्याय अयोग्य आहे
(2) (d) पर्याय अयोग्य आहे
(3) (a), (b) पर्याय अयोग्य आहे
(4) (b), (c) पर्याय अयोग्य आहे

The information about institutes for Disaster Management and their place is given below. Out of which option is **incorrect** ?

(a) National Institute of Disaster Management - New Delhi
(b) Centre for Disaster Management and Studies - Pune
(c) All India Disaster Mitigation Institute - Ahmedabad
(d) Disaster Management Institute - Hyderabad

Answer option :

(1) only option (a) is incorrect
(2) (d) option is incorrect
(3) (a), (b) options are incorrect
(4) (b), (c) options are incorrect

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

134. वृद्धांसाठीचे धोरण व कायदेविषयक उपायाचे सूत्रीकरण आणि अंमलबजावणी करण्यासाठी सरकारला सल्ला देणाऱ्या मंडळाचे 2012 मध्ये __________ असे पुनर्नामकरण करण्यात आले आहे.

(1) जेष्ठ नागरिकांची राष्ट्रीय परिषद
(2) वृद्ध व्यक्तिंसाठी राष्ट्रीय परिषद
(3) वृद्धांच्या आरोग्य देखभालीसाठी राष्ट्रीय परिषद
(4) वृद्ध व विकलांग व्यक्तिंसाठी राष्ट्रीय परिषद

The body that advises the Government in formulation and implementation of policy and legislative measures for the aged, has been renamed in 2012 as __________.

(1) National Council of senior citizens
(2) National Council for older persons
(3) National Council for Health care of Elderly
(4) National Council for aged and disabled persons

---

135. खालीलपैकी **योग्य** विधान/विधाने निवडा :

(a) 'बाल कामगार (प्रतिबंध व नियमन) कायदा 1986 मध्ये सुधारणा करणारे विधेयक जुलै 2016 मध्ये राज्यसभेत संमत झाले.
(b) 14 वर्षाखालील मुलांना कोणत्याही उद्योग आस्थापनात काम करण्यास मनाई आहे.
(c) गुन्हेगारास 6 महिने ते 2 वर्षेपर्यंत कारावास किंवा ₹ 20,000 ते 50,000 पर्यंतचा दंड किंवा दोन्ही शिक्षा ठोठावण्यात येतील.
(d) 14 ते 18 वर्षे वयोगटातील मुलांचा या कायद्याच्या कक्षेत समावेश होतो.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) विधान योग्य आहे
(2) (b) विधान योग्य आहे
(3) (a), (b), (d) विधाने योग्य आहेत
(4) वरीलपैकी सर्व विधाने योग्य आहेत

Select **correct** statement/statements from among the following :

(a) Bill to amend Child Labour (Prohibition and Regulation) Act 1986 was passed in Rajya Sabha in July 2016
(b) Employment of children below the age of 14 is prohibited in industrial establishments
(c) The offender will be punishable with imprisonment for a term of 6 months to 2 years or fine from ₹ 20,000 to 50,000 or both
(d) Children in the age group of 14 to 18 years are included in the purview of this act

Answer options :

(1) (a) statement is correct
(2) (b) statement is correct
(3) (a), (b), (d) statements are correct
(4) All of the above statements are correct

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

136. पुढीलपैकी कोणते विधान **चुकीचे** आहे ?

(a) राजर्षी शाहू महाराज गुणवत्ता शिष्यवृत्ती, इयत्ता 5 ते 10 व्या वर्गात 75%पेक्षा जास्त गुण मिळवून, पुढील वर्गात प्रवेश घेणाऱ्या अनुसूचीत जातीच्या विद्यार्थ्यांना देण्यात येते.

(b) संजय गांधी निराधार योजनेअंतर्गत, वय वर्षे 65 खालील, दारिद्र्यरेषेखालील, वार्षिक कौटुंबिक उत्पन्न ₹ 21,000 पेक्षा कमी असणाऱ्या, देवदासी मुली/स्त्रिया तसेच तृतीय पंथीयांना, अर्थसहाय्य देण्यात येते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) दोन्ही विधाने (a) व (b) बरोबर आहेत
(2) दोन्ही विधाने चुकीची आहेत
(3) फक्त विधान (a) चुकीचे आहे
(4) फक्त विधान (b) चुकीचे आहे

Which of the following statements is **incorrect** ?

(a) Rajarshi Shahu Maharaj Merit Scholarship is given to the scheduled caste students, who score more than 75% marks in class 5th to 10th and take admission in next class.

(b) Financial help is also given under Sanjay Gandhi Niradhar Grants scheme to the girls/women dedicated to God as well as to transgenders, persons below poverty line who have yearly family income less than ₹ 21,000, who are under the age of 65 years.

Answer options :

(1) Both the statements (a) and (b) are correct
(2) Both the statements are incorrect
(3) Only statement (a) is incorrect
(4) Only statement (b) is incorrect

---

137. भारतात पालक व जेष्ठ नागरिकांची देखभाल आणि कल्याण हा कायदा कोणत्या वर्षी अधिनियमित केला ?

(1) 2005 (2) 2007 (3) 2009 (4) 2010

In which of the following years the Maintenance and Welfare of parents and Senior Citizens Act, in India was enacted ?

(1) 2005 (2) 2007 (3) 2009 (4) 2010

---

138. राज्यसभेमध्ये नुकतेच दिव्यांग व्यक्ती विधेयक 2016 मंजूर करण्यात आले. या विधेयकानुसार अपंगत्वाच्या श्रेणी वाढवून __________ करण्यात आल्या तर अपंगासाठीचे नोकरीतील आरक्षण वाढवून __________ करण्यात आले आहे.

(1) 7 वरून 21 ; 3 टक्क्यांवरून 4 टक्के
(2) 7 वरून 14 ; 3 टक्क्यांवरून 4 टक्के
(3) 7 वरून 21 ; 3 टक्क्यांवरून 5 टक्के
(4) 7 वरून 14 ; 3 टक्क्यांवरून 5 टक्के

Recently a bill on Persons with Disabilities 2016 was passed in the Rajya Sabha According to this bill, the categories of disabilities are raised from __________ and reservation for persons with disabilities in employment is raised from __________.

(1) From 7 to 21; 3 percent to 4 percent
(2) From 7 to 14; 3 percent to 4 percent
(3) From 7 to 21; 3 percent to 5 percent
(4) From 7 to 14; 3 percent to 5 percent

---

139. भारताच्या विविध पंचवार्षिक योजनांतर्गत आदिवासी विकास कार्यक्रम योजनांच्या लक्षबिंदूचा आवाका काय आहे?

(a) पायाभूत घटक बांधणी ते सबलीकरण

(b) सामुहिक कल्याण ते कुटुंब व लाभार्थी केंद्रित विकास योजना

(c) एकाकी प्रदेश विकास ते एकात्मिक प्रदेश विकास

(d) सामाजिक न्यायासहीत विकास संकल्पना ते सबलीकरणासह विकास

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (c)

(2) (a), (b), (c) आणि (d)

(3) (a), (b) आणि (d)

(4) (b), (c) आणि (d)

What is the range of focus of schemes of tribal development programmes, under various Five Year Plans of India ?

(a) Infrastructure building to empowerment

(b) Collective welfare to family and beneficiary oriented development scheme

(c) Solitary area development to integrated area development

(d) Development concept with social justice to Development with empowerment

Answer options :

(1) (a), (b) and (c)

(2) (a), (b), (c) and (d)

(3) (a), (b) and (d)

(4) (b), (c) and (d)

---

140. अपंग व्यक्तींच्या कल्याणाकरीता प्रधान आयुक्ताची नियुक्ती ही कलम 57 अंतर्गत खालील कोणत्या कायदयानुसार आहे?

(1) मानसिक आरोग्य कायदा

(2) अपंगव्यक्ती (समानसंधी, अधिकारांची सुरक्षा व संपूर्ण सहभाग) कायदा

(3) भारतीय पुनर्वसन परिषद कायदा

(4) मंतीमंदत्व आणि बहु नि:समर्थता कायदा

The Chief Commissioner for persons with disabilities is appointed under section 57 of which of the below Acts ?

(1) The Mental Health Act

(2) The Persons with Disabilities (Equal opportunities, protection of Rights and full participation) Act

(3) The Rehabilitation council of India Act

(4) The Mental Retardation and Multiple Disabilities act

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

141. भारतीय पुनर्वसन परिषद अधिनियम, खालीलपैकी कोणत्या वर्षी पारित करण्यात आला ?

(1) 1992 (2) 2001 (3) 1997 (4) 2007

In which of the following years the Rehabilitation Council of India Act was enacted ?

(1) 1992 (2) 2001 (3) 1997 (4) 2007

142. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्यता विभागातर्फे देण्यात येणाऱ्या सेवांच्या संदर्भात, सेवा व लाभार्थींच्या जोड्या लावा :

(a)	सफाई कामगारांच्या मुलांसाठी	(i)	पत्रा शेड पुरविणे
(b)	अस्वच्छ व्यवसायातील पालकांच्या मुलांसाठी	(ii)	निवासी शाळा
(c)	ऊस तोड कामगारांच्या मुलांसाठी	(iii)	पब्लिक स्कूल
(d)	गटई कामगारांसाठी	(iv)	मैट्रिक पूर्व शिष्यवृत्ती

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(3)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(4)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)

Pair the services and the beneficiaries with reference to the services provided by Dept of Social Justice and Special Assistance :

(a)	For the children of the safai karmcharis	(i)	Providing tin shades
(b)	For the children of parents engaged in unclean occupation	(ii)	Residential schools
(c)	For the children of sugercane cutter workers	(iii)	Public schools
(d)	For Gathai workers	(iv)	Pre-matric scholarship

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(3)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(4)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)

143. पुढीलपैकी कोणते विधान **अचूक** आहे ?

(a) भारतातील बहुसंख्य वृद्ध कुटुंब सदस्यांबरोबर राहतात.

(b) महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी कायदा, भारतातील पहिली रोजगार हमी योजना आहे, जी गावातील प्रत्येक घराला, ज्यातील वयस्क (ज्यात कृतीशील असणाऱ्या 51 ते 60 वय वर्षांच्या वयस्कांचा अंतर्भाव आहे) अकुशल हातमजुरीचे काम करण्यास तयार असतील, कामाचा कायदेशीर हक्क देण्याची हमी देते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) दोन्ही विधाने अचूक आहेत

(2) दोन्ही विधाने अचूक नाहीत

(3) फक्त (a) अचूक विधान आहे

(4) फक्त (b) अचूक विधान आहे

Which of the following statements is **correct** ?

(a) Majority of elderly people in India reside with family members.

(b) Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Act is the first ever employment guarantee scheme in India which ensures legal right to every rural household whose adult member (which includes elderly member who is active and is between the age of 51 to 60) volunteer to do unskilled manual work.

Answer options :

(1) Both the statements are correct

(2) Both the statements are not correct

(3) Only (a) is correct statement

(4) Only (b) is correct statement

---

144. डिझास्टर मॅनेजमेंट अॅण्ड रिसर्च फाऊंडेशन ही संस्था खालीलपैकी कोणत्या वर्षी स्थापन करण्यात आली ?

(1) 1999 (2) 2005 (3) 2014 (4) 2001

In which year the Disaster Management and Research Foundation was established ?

(1) 1999 (2) 2005 (3) 2014 (4) 2001

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

145. आपत्ती व्यवस्थापन कायद्याबाबत **अयोग्य** पर्याय निवडा :

(1) 2005 मध्ये राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन कायदा पारित झाला.

(2) या कायद्यान्वये राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाची स्थापना करण्यात आली.

(3) राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणात एक अध्यक्ष आणि 9 सदस्य असतात. भारताचे पंतप्रधान हे या प्राधिकरणाचे अध्यक्ष असतात.

(4) हे प्राधिकरण भारत सरकारच्या पर्यावरण मंत्रालयाच्या अखत्यारित येते.

Select **incorrect** option regarding Disaster Management Act :

(1) The Disaster Management Act was passed in 2005

(2) According to this act National Disaster Management Authority was established

(3) National Disaster Management Authority has 1 Chairperson and 9 members. Prime Minister of India is the Chairperson of this authority

(4) This Authority comes under the jurisdiction of Ministry of Environment, Government of India

---

146. ग्राहक संरक्षण अधिनियम, 1986 नुसार 'तक्रारदार' म्हणजे :

(1) केवळ ग्राहक (2) कोणतेही शासन

(3) नोंदणीकृत कोणतेही अशासकीय संस्था (4) वरीलपैकी सर्व

Under the Consumer Protection Act, 1986 Complainant means :

(1) Consumer only (2) Any Government

(3) Any registered NGO (4) All of above

---

147. पोटवाक्ये ________ पासून ________ कलम ________ ग्राहक संरक्षण कायदा, 1986 मध्ये नमूद तरतुदीनुसार जिल्ह्यातील ग्राहकांच्या हक्कांना बढती देणे व संरक्षण देणे प्रत्येक जिल्हा मंडळाचे उद्दिष्ट आहे.

(1) ए, डी, 8 (2) ए, जी, 7 (3) ए, इ, 6 (4) ए, एफ, 6

The objects of every Districts council shall be to promote and protect within the district the rights of the consumer laid down in clauses ________ to ________ of section ________ of consumer protection Act, 1986.

(1) a, d, 8 (2) a, g, 7 (3) a, e, 6 (4) a, f, 6

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

148. ग्राहक संरक्षण कायदा, 1986 नुसार राष्ट्रीय आयोगाचे गठन खालीलपैकी केले जाते -

(1) फक्त अध्यक्ष

(2) तीन सदस्य

(3) अध्यक्ष आणि तीन सदस्य

(4) अध्यक्ष आणि किमान चार आणि अशी विहीत केलेली सदस्य संख्या ज्यामध्ये एक महिला सदस्य

Under Consumer Protection Act, 1986 National Commission shall consists of the following :

(1) The President only

(2) Three members

(3) President and three members

(4) President and not less than four and not more than such number of members as may be prescribed and one of whom shall be women

---

149. ग्राहक संरक्षण कायद्याअंतर्गत राज्य आयोगाच्या आदेशाविरुद्ध अपिल ________ येथे करता येते.

(1) उच्च न्यायालय (2) सर्वोच्च न्यायालय

(3) राष्ट्रीय आयोग (4) राष्ट्रीय आयोग किंवा सर्वोच्च न्यायालय

Appeal against the order of state commission under consumer protection Act can be made to :

(1) High Court (2) Supreme Court

(3) National Commission (4) National Commission or Supreme Court

---

150. ग्राहक संरक्षण कायद्याअंतर्गत राष्ट्रीय आयोगाचे अध्यक्ष ________ हे असतात.

(1) ग्राहक कायद्याचे तज्ञ (2) उच्च न्यायालयाचे न्यायाधीश

(3) सर्वोच्च न्यायालयाचे वकील (4) वरीलपैकी नाही

President of National commission under Consumer Protection Act is :

(1) Expert in consumer law (2) High court judge

(3) Supreme court advocate (4) None of above

- o 0 o -

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

सूचना — (पृष्ठ 1 वरून पुढे....)

(8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

(9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वत:बरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. **मात्र परीक्षाकक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.**

नमुना प्रश्न

प्रश्न क्रमांक **201.** सतीची चाल नष्ट करण्यासीठी कोणी मूलत: प्रयत्न केले ?

(1) स्वामी दयानंद सरस्वती (2) ईश्वरचंद विद्यासागर

(3) राजा राममोहन रॉय (4) गोपाळकृष्ण गोखले

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर "(3) राजा राममोहन रॉय" असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर "(3)" होईल. यास्तव **खालीलप्रमाणे** प्रश्न क्र. **201** समोरील उत्तर-क्रमांक "③" हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. **201.** ① ② ● ④

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तरक्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

SEAL